

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ · ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' ΕΤΟΣ 27^ο | ΑΘΗΝΑΙ 15—30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1913 | ΑΡΙΘΜΟΣ 1046

Η ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΙ ΤΡΑΝΗ

Ἡ Κρήτη ἀπεδόθη εἰς τὴν μητέρα της. Θὰ ἔλεγε κανεὶς πῶς ἔπρεπε νὰ μεγαλώσῃ πρῶτα ἡ Ἑλλάς, νὰ δυναμώσῃ ἡ ἀναιμικὴ, ἡ κάτισχηνη μητέρα, νὰ γείνη χώρα τιμημένη καὶ μεγάλη καὶ ἔνδοξος γιὰ νὰ χωρέσῃ στὴν ἀγκάλῃ της τὴν δυνατὴν, μιὰ τόσοσὺν ὑπερήφανον μεγαλειότητα.

Ὁ τίτλος μὴ φανῆ παράξενος καὶ μὴν ξαφνίσῃ ἄλλες ἀδελφές, ἀπὸ τὰς νέας χώρας ποῦ ἀπελευθέρωσεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ὁ Δωδέκατος. Ἡ Κρήτη μόνη μέσα σ' ἔλους τοὺς λαοὺς τῆς Γῆς καὶ μέσα εἰς τὰς χώρας τὰς ἱστορικὰς στέκεται ὑψηλὰ καὶ ὑπερήφανα σὰν μάννα τοῦ πανάρχαιου πολιτισμοῦ, ὡσὰν πατρίδα τῶν Ἑλληνικῶν θεῶν, ποῦ μέσα εἰς τοὺς κόλπους της ἐθήλασαν τὸ γάλα τῆς Ἀμκλ-θεΐας αἰγός.

Ὁ Κρόνος ὁ πνάρχαος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀλύμπου πρόγονος, ἦτο ὁ τρομερὸς πατέρας τῆς φυλῆς, ποῦ καὶ τὰ ἴδια του παιδιὰ κτέτριψε γιὰ νὰ μὴ γείνουσιν μεγαλιέτερα ἀπ' αὐτόν. Ἦτο λοιπὸν μεγάλη καὶ τρανὴ ἡ Κρήτη πάντοτε καὶ εἶνε ἡ μάννα αὐτὴ καὶ ἡ ἀρχόντισσα μὲ τὰ παλάτια της καὶ τοὺς ναοὺς της τοὺς περίλαμπρους, μὲ τῆς γυναῖκες τῆς ξεχωριστὲς στὴν ὠμορφιὰ, στὴ χάρι καὶ στὴν ποτελεία.

Ἦτο μεγάλη ἡ Κρήτη, ἡ ξεχωριστὴ ἀρχόντισσα καὶ τῆς φυλῆς κυρίαρχος, ἀφοῦ κι' αὐτὴ

τῆς Ἀθηνᾶς τὸ ἄστὺ φόρον παρθένων καὶ παλληκαριῶν τῆς πλήρωνε.

Ἦτο μεγάλη πάντα ἡ ἀήττητη, ὅταν αἰῶνας ὄλους ἐπολέμησαν γιὰ τὴν κατάκτησίν της; οἱ ἄρχοντες τῶν τότε θλασσῶν, τῆς Βενετίας οἱ Δόγαι καὶ οἱ πρίγκηπες.

Ἦτο μεγάλη κι' ὕστερα ποῦ τοὺς τυράνους καὶ κατακτητὰς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἔκαμε καὶ τὴν καταγωγὴν των καὶ τὴν γλώσσάν των νὰ χάσουν, καὶ χωρὶς νὰ καταλάβουν νικημένοι ἀπὸ νικητὰ νὰ εὑρεθοῦν.

Ἦτο μεγάλη ἡ ὑπερήφανη ἀρχόντισσα κι' ὅταν ἀκόμη οἱ στόλοι τῶν Δυνάμεων ἐκαστοῦσαν μὲ κανόνια δυνατῆς ὀγκῆς τὸ μικρὸν φρούριον, εἰς τὸ ὅποιον λεοντάρια ἀτρόμητα τὰ Κρητικὸπούλα ἐσκαρφάλωναν γιὰ νὰ ὑψώσουν τὴν σημαίαν τὴν Ἑλληνικὴν.

Τὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς της τ' ἀναρίθμητα μόνον μὲ ἐπικρασιεὶς καὶ ἀνταρσίαις ἤμποροῦν νὰ μετρηθοῦν. Χειρότερα ἀπὸ τὰ ἡφίστεια, ποῦ κάθε λίγο ξεκουνοῦν τὴν Γῆ καὶ κάθε τόσο φλόγες καὶ καπνοὺς στὸν οὐρανὸ πετοῦν, ἡ Κρήτη ἔμεινε τὸ ἄσβεστο ἡφίστειο, ποῦ γενεές καὶ γενεές τὸ ἀκολούθησαν νὰ φλέγῃ καὶ νὰ καίῃ τὴν αἱματωμένη γῆ καὶ λάβα πύρινη νὰ χύνη καὶ ν' ἀπλώνη στοὺς κάμπους ποῦ ἀνθεὶ ἡ λεμονιά καὶ ὅπου τὰ χρυσόμηλα μυρίζουν τὸν ἄερα.

Τ' Ἀρκάδι φρούριο ἀπόρθητο, εἰς τὴν φωτιὰ ἐνός ἀπ' τοὺς πολλοὺς πολέμους ὅσων πυροτέχνηματινὰ χθῆκε στὸν οὐρανὸ, μὲ τάγματτα ἀπὸ μοναχοὺς πολεμιστὰς, ποῦ γιὰ καμπάνες

είχαν τήν κλαγγήν τῶν ὅπλων των καί γιά λιβάκι τόν καπνὸ τοῦ μπαρουτιοῦ.

Μάννα μεγάλη κ' ἐνδοξη αὐτή, μέ γάλα γέννησε καί ἔθρεψε παιδιὰ, λεβέντες καί πρωτοπαλλήκαρα ἥρωικά καί φημισμένα εἰς τὰ πέρατα τῆς Γῆς. Στῆς Τέχνης, εἰς τὴν Ἐπιστήμη καί τὰ γράμματα κ' εἰς κάθε ὠραιότητα τοῦ νοῦ καί τῆς ψυχῆς, ἀκόμη καί εἰς τὸ πειὸ σοφὰ καί δύσκολα, νὰ κυβερνοῦν λαοὺς καί χώρες νὰ ὑψώνουν ὡσάν γίγαντας.

Αὐτὴ 'ναι ἡ Κρήτη, ποῦ εἶχε ἰδεῖ τὸ αἶμά της 'σάν ποταμὸς νὰ χύνεται καί τὰ βουναί της ὑψηλότερα νὰ γίνονται ἀπὸ τῆς ἐκακόμενης τῶν ὀσπῶν τῆς ἀναρίθμητες. Αὐτὴ 'ναι ἡ Κρήτη, ποῦ μέ τὰ ματωμένα χέρια της τῆς ἀλυσίδες τῆς σκλαβιάς ἐσύτριψε καί γίγαντας ὠρθώθη στὴ Μεσόγειο, αὐτοκρατορίσσα πορφυρογέννητη καί ἔνδοξη, τὴν Κωνσταντῖνο, τὸν μεγάλο 'σάν αὐτὴν, εἰς τὴν ἀγκάλη της νὰ σφίγγη δοξασμένον νικητὴν καί ἄρχοντα.

Γιὰ τὴν ἀνάστασιν μιᾶς τέτοιας χώρας παντοδύναμης καί εἰς τὰ πέρατα τῆς Γῆς μοναδικῆς δὲν πῆγαιναν λουλούδια καί σημαίες καί μυρτιές καί λόγια διαβασμένα στὸ χαρτί. Αὐτὰ εἶνε στολίδια, ποῦ ταιριάζουν μόνον εἰς θνητοὺς κοινούς, εἰς πανηγύρια, γάμους καί ἐορτές καί εἰς πολιτικὰ συμπόσια.

Γιὰ τὴν μεγάλην καί ξεχωριστὴν πανήγυριν μιᾶς φυλῆς ἀνδρείων, ποῦ δὲν ἐταπεινώθηκε ποτέ στους ἰσχυροὺς, ἀλλ' οὔτε εἰς τὸν τύραννον ἐμπρὸς χαμήλωσε τὸ μέτωπον, μεγάλη ἔτρεπε τιμῆς καί ἀνδρείας τρόπαια νὰ ὑψωθοῦν καί μέ παιᾶνας καί ἀγῶνας γυμνικούς, 'σάν στους παληοὺς καλοὺς καιροὺς, νὰ τιμηθῇ ἡ ἡμέρα τῆς ἐνώσεως.

Καί ἡ Κρήτη ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη, πολιτείες καί χωριά, τρεῖς νὰ προσφέρῃ ἡμέρες καί τρεῖς νύκτες συνεχεῖς στους γέρους καπετάνιους, καί στὰ ἀνδρεῖα της παιδιὰ κάθε μοσχάρι σιτευτὸ καί κάθε ἐκλεκτὸ κρασί, γεύματα καί συμπόσια Ὀμηρικὰ, κάτι 'σάν εἶδος κοινωνίας θεϊκῆς, κάτι ποῦ νὰ τιμᾷ καί ν' ἀνασταίνει μαζί μὲ τὴν σημερινὴ χαρὰ τὸ μεγαλεῖον καί τὴν δόξαν τοῦ πρώτου καί τοῦ πειὸ ἀρχαίου πολιτισμοῦ.

Καί στους γέρους καπετάνιους καί στὰ λεβεντόπαιδα, κρασί νέκταρ νὰ κερνοῦνε κόρες διαλεχτὲς μέ κορμιὰ κυπαρισσένια καί ἄρχοντὰ πολλή, Καριάτιδες τῆς Κρήτης ὀλοζώντανες. Καί χοροὺς εἰς τῆς πλατείες καί εἰς τοὺς ἀγροὺς νὰ χορεύουν τρεῖς ἡμέρες καί τρεῖς νύκτες μέ τῆς λύρας τὸ τραγοῦδι τὸ ξεχωριστὸ γιά τὴν νίκην καί τὴν δόξαν τῆς μητέρας τῆς μεγάλης καί τρανῆς.

Κ. ΠΑΡΡΕΝ

ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΑΠΡΙΛΗΣ

*Νὰ πῆ τῇ Σγουρομάλλινῃ νὰ μὴ μὲ περιμένῃ
καί νὰ φορέσῃ φορεσιὰ μαύρη σκοτεινιασμένη,
νὰ κόψῃ τὰ ξανθὰ μαλλιά...*

(Τὸ τραγοῦδι τοῦ Δασκαλογιάννη)

Λιῶστε τὰ χιόνια, τῷ Σφακιῶν ἀπάτητες μαδάρες
καί κάμετέ τα ἀμέτρητες ποτιστικὲς βουσοῦλες,
ξυπνήστε, ῥίμες κριτικὲς, καί γύρω στὶς κιθάρες
χορεῦτε πανεφρόσυνα, τοῦ Κάστρου Ἑλληνοπούλες.
'Απάνου στὸν παλιὸ σκοπὸ τὸ νέο τραγοῦδι ἀρχίστε,
ἀηδόνια στὶς πορτοκαλλιές, δημοικοὶ Κορνάροι,
παντοῦ, ὅπου γῆς ἐλεύτερη καί σκλάβια, διαλαλήστε
τῆς Ἀμαζόνιας τίς χαρὲς μέ τὸ χλωρὸ Βλαστάρι!
Λακκιώτικα ἀσημάριμα, πρωτάκουστα βροντήστε
παντέρμα πετροχόματα χιλοφωτοκαμένα,
βάλτε τὸ πρασινοξάνθο τῶν ἀμπελιῶν στολίδι,
κι' ἄς ἀπλωθοῦν τὰ λιόφυτα κι' ἄς κρύψουν φουν-

[τωμένα

τὸ κάθε ξεθεμέλιωμα, τὸ κάθε ἀποκαίδι!
Κ' ἐσύ, κορφή τῆς κρητικῆς θυσίας, Δασκαλογιάννη,
βρόντα ἄπ' τὰ βάθια τῶν καιρῶν τὴν ἄτρεμη λα-
[λιά σου:

«Πέταξε Σγουρομάλλινῃ, τῆς λύτης τὸ στεφάνι
καί λευκοφόρα ἀνέμισε τὰ ὀλόξανθα μαλλιά σου».
Τὸ αἶμα ποῦ σὲ πότισεν ὁ ξένος μακελλάρης,
γιὰ δὲς τί ἀπρίλης γύρω σου ῥοδίζει καί γελάει!
Τροπαιοφόρος χάραξε μακριάθε καβαλλάρης,
ἀλλιά στὸ μαῦρο δράκοντα ποῦ σὲ παραφυλάει!

(Ἀπὸ τὴν Πολιτεία καί Μοναξιά τοῦ κ. Κ. ΠΑΛΑΜΑ)

ΚΡΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Θὰ ἤμουν ὡς πέντε χρόνων παιδί. Ὑστερα ἀπὸ τῆς τρέλλης τῆς ἡμέρας καί ἀπὸ τὸν ἀναγκαστικὸ περιορισμὸ τῶν βραδυνῶν ὥρων, ποῦ ὁ πατέρας ἔμενεν εἰς τὸ σπῆτι, εὐρισκόμενῃ στενοχωρημένη καί μελαγχολικῇ. Βεγκέρα δὲν θὰ εἶχαμεν ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Καί ἔτσι ἡ γρηῃ νταντὰ μου μέ τῆς τρεῖς σειρὲς τὰ γυαλιὰ εἰς τὸ μαυροσκεπασμένο μέτωπο δὲν θὰ μᾶς ἔλεγε παραμύθια. Ἡ βεγκέρα τῶν μεγάλων στῆς μακρειαῖς χειμωνιάτικες νύκτες ἦταν ἡ χαρὰ καί τὸ πανηγύρι τῶν παιδιῶν. Ἐκαθήμεθα γύρω εἰς ἐνα μπουρτζῖνο καί λαμπερὸ 'σάν ἀπὸ ἀληθινὸ χρυσάφι μαγκάλι, ἡμεῖς στῆς παιδιατικῆς κρέκλες μᾶς, ἡ γρηῃ νταντὰ στὸ σκαμνάκι της καί ἡ Ἑλένη ἡ δούλα μᾶς κατὰχαμα ἐπάνω σὲ μιὰ διπλῆ μαλτέζικη ψάθα.

Ἡ Ἑλένη ἦτο τὸ σημαντικώτερο πρόσωπο τῆς συντροφιάς. Εἶχε τὸ κλειδί τοῦ κελαριῦ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΨΩΣΙΝ ΤΗΣ ΣΗΜΑΙΑΣ

Ἐφερε κάστανα καί τάψνε μέ τέχνην καί σθελοσύνην μοναδικὴν εἰς τὴν χόβολη τοῦ μαγκάλιοῦ. Ἐπήγαινε μέσα στὴ σάλα τὰ γλυκὰ καί τοὺς καφέδες καί ὅταν ἐγύριζε μέ τὸ δίσκο, μᾶς ἔδιδε καί ἀπὸ μιὰ κουταλιά. Ἐκανε τὸν χαλβὰ κατὰ τὰς δέκα καί πρὶν νὰ τὸν σερβίρῃ στους ξένους μᾶς ἔφερε τὸ μερίδιό μᾶς ζεστὸ καί μυρισμένο ἀπὸ κανέλλα καί βούτυρο. Καί κάποτε κάποτε μᾶς ἔδιδε μέσα εἰς τὸ ποτηράκι καί δυὸ τρεῖς σταλαγματιὰς ροσὸλι κόκκινου 'σάν ρουμπίνι.

Αὐτὰ ἦσαν τότε τὰ τροπαιόματα τῆς μάχης. Τὸ τσάι, ὑποθέτω δὲν θὰ ἦτο γνωστὸ οὔτε ὡς γιαντὶ καί ἡ σοκολάτες καί τὰ φοντάν ἦσαν πράγματα ποῦ ἤρχοντο μόνον ὡς ἐξαιρετικὰ πολῦτιμα δῶρα ἀπὸ ξενιτευμένους συγγενεῖς.

Ἡ γρηῃ νταντὰ ἤρχετο εἰς τὴν ὑπόληψίν μᾶς ὕστερα ἀπὸ τὴν Ἑλένην. Καί αὐτὸ ὄχι

διότι μᾶς ἦτο συμπαθητικὴ ὡς ἄνθρωπος, ἀλλὰ γιὰτὶ μᾶς ἔλεγε παραμύθια. Γρηῃ παράξενη, ἰδιότροπη καί γυρνιάρικα ἀπελπιστικῇ. Μόνον ὅταν ἀρχίζε νὰ διηγῆται ἐγένετο ἄλλος ἄνθρωπος. Νομίζω ὅτι αὐτοσχεδίαζε τὰ παραμύθια της ἀπὸ τὴν μεγάλην καί ἀτελείωτην ἐποποιίαν τῆς Κρήτης. Ὅτι ἐξαναζοῦσε τὴν ζωὴν τὴν ἥρωικὴν τῶν περασμένων της χρόνων καί μέ τὴν εὐτυχίαν τῶν ἀναμνήσεων ἐφαινετο ὡς νὰ μετεμψυχώνετο. Τὰ μάτια της ἐζωντάνευαν καί ἀκτινοβολοῦσαν, τὰ μάγουλά της ἐκκοκίνιζαν καί ἐβγαζαν φωτιές, τὰ γυαλιὰ ἀνεβοκατέβκιναν εἰς τὸ μέτωπο, νομίζω, γιὰ νὰ κρύβουν τὰ δάκρυα ποῦ ἐξορμοῦσαν ἀκράτητα ἐπάνω εἰς τὴν διήγησιν τῶν συγκινητικῶν ἐπεισοδίων.....

Εἶχα σχεδὸν ἀποκοιμηθῇ εἰς τὸ κάθισμά μου, ὅταν ἡ ἐξώπορτα ἐκτύπησε καί ἡ Ἑλένη ἔτρεξε ν' ἀνοίξῃ. Ὁ πατέρας μου, νέος τότε

και ὠραῖος ἄνδρας, ἀλλὰ φόβητρον γιὰ μᾶς τὰ παιδιὰ, ἐσηκώθη καὶ διευθύνθηκε στὴ χειμωνιάτικη κάμαρα. Νὰ μὴν ἔλθῃ κανεὶς μέσα εἶπεν εἰς τὴν μητέρα μου καὶ νὰ βάλετε τὰ παιδιὰ νὰ κοιμηθοῦν.

Ἡ μητέρα μου κᾶτι ἐμουρμούρισε μέσα εἰς τὰ δόντια της:

Τί τρέχει; ἠρώτησεν ὁ πατέρας.

Τρέχει ποῦ γυρεύεται πάλι μπελάδες καὶ καταστροφές. Καλὰ οἱ ἀνύπανδροι! Μὰ τοῦ λόγου σου μὲ τρία παιδιὰ.

Ὁ πατέρας δὲν ἀπήντησε. Μόνον ἐτίναξε μιὰ ματιὰ ἀγριωπῆ πρὸς τὴν ἀντίθετη πόρτα, ποῦ διευθύνθηκεν ἡ μητέρα, ὕστερα ποῦ εἶπε τὴν γνώμην της. Ὑποθέτω ὅτι τόκοψε λάσπη ἀπὸ φόβον συγκρούσεως, ὕστερα ἀπὸ τὴν τολμηρὰ παρκτήρησίν της.

Ὁ πατέρας ἐβγήκεν, ἔκλεισε τὴν πόρτα μὲ τὸ σύρτη καὶ ἡ μητέρα ξαναγύρισε μέσα σκουπίζουσα τὰ δάκρυά της. Ἐπλησίασε τὴν κλειδωμένη πόρτα καὶ ἐστάθηκε μὲ τὸ αὐτὸ τεντωμένο νὰ ἀκούσῃ. Φκίναται ὅτι ἐλέγοντο φοβερὰ πράγματα. Ἡ μητέρα ὕστερα ἀπὸ λίγο ἄφησε τὴν θέσιν της, ἐρίφθηκε σ' ἓνα σοφὰ καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ μὲ λυγμούς.

Μὴν κλαῖς, καλότυχῃ, εἶπεν ἡ νταντὰ καὶ ὁ θεὸς ἔχει!

Ὁ Θεὸς ἔχει εἶπεν ἡ μητέρα. Θάχωμεν πάλι βιάσανα, ξενητιές, καταστροφές. Μὰ εἶναι ζωὴ αὐτή! Ἀπὸ μικρὸ παιδί δὲν θυμάμαι ζωὴ ἡσυχῆ περισσότερο ἀπὸ τρία τέσσαρα χρόνια. Τὰ ξέχασες τὰ βιάσανά μας στὸ Μωριά καὶ στὴν Νάξο... Πρὶν νὰ πκντρευθῶ εἴχαμεν τοῦ «Χαιρέτη». Ὑστερα πόσος καιρὸς εἶναι... τοῦ «Μκυρογέννη». Τώρα πάλιν ὁ Θεὸς ξέρει τὰ χάλια μας. . . . Καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ μὲ λυγμούς. . . . Ἐγὼ καὶ ὁ ἀδελφός μου δὲν μπορέσαμεν νὰ κρατηθοῦμεν ἐμπρὸς εἰς τὴν μητρικὴν ἀπελπισίαν. Νομίζω ὅτι θὰ ἐξεφωνούσαμεν, τέτοιο παράπονο μᾶς ἐπῆρε ἄν καὶ ἐφοβούμεθα μήπως μᾶς ἤκουεν ὁ πατέρας. Ἡ γρηὴ νταντὰ ἐσηκώθη. Ἐλάτε γλήγορα! στὰ κρεβάτια σας.

Μᾶς ἐπῆρεν ἀπὸ τὰ χέρια τὸν ἀδελφὸ μου καὶ ἐμένα. Ἐγὼ ἐκόλλησα εἰς τὸ φόρεμα τῆς μητέρας. Δὲν ἤθελα νὰ κοιμηθῶ, ἀφοῦ ἡ μαμά μου ἔκλαιε μὲ τόσο πόνο καὶ ἀφοῦ κᾶτι ἀλλιώτικο ἐπεριμένετο νὰ συμβῇ εἰς τὴν ζωὴ μας.

Μὲ ἓνα δυνατώτερο τράβηγμα ἀπὸ τὸ χέρι καὶ μὲ τὴν ἀπειλὴν ὅτι θὰ ἐφώναζαν τὸν πατέρα, ἔτρεξα εἰς τὸ κρεβάτι μου χωρὶς κημίαν ἀντίστασιν. Ὅταν μὲ ἔβλεπαν νὰ κάμω τὴν προσευχὴ μου ἡ νταντὰ ἐπρόσθεσε: πα-

ρακάλεσε τὸν Θεὸ νὰ φυλάῃ τὸ μπαμπά σου ἀπὸ κάθε κίνδυνο.

Γιὰτί; τὴν ἐρώτησα. Οἱ Τοῦρκοι τάχα μποροῦν νὰ τὸν σφάζουν σὰν τοὺς τέσσαρες μάρτυρας;

Ὁ θάνατος τῶν Τεσσάρων τῆς Κρήτης μαρτύρων, ἦτο τὸ παρκαμῖθι τῶν τελευταίων ἡμερῶν τῆς νταντᾶς. Μοῦ εἶχε κάμει τέτοιον ἐντύπωσιν, ὥστε κάθε βράδυ εἰς τὸν ὕπνον μου, ἔβλεπα τὰ τέσσαρα νέα καὶ ὠραῖα Κρητικὸ-πουλα νὰ σφάζονται ἀπὸ ἓνα φοβερόν καὶ ἄγριον Τοῦρκον κάτω ἀπὸ τὸ σπῆτι μας.

Τὴν νύκτα ἐκείνην εἶδα ὅτι ὁ τρομερὸς δῆμιος μὲ ἓνα μαχαίρι ποῦ ἦτο γυριστὸ σὰν δρεπάνι, ἔσφραζε τὸν πατέρα μου. . . .

Τὴν ἄλλην ἡμέραν τὸ πρωί, ἕνας χωρικός ἔφερεν εἰς τὸ σπῆτι μας μέσα εἰς σάκκους μὲ ἀλεύρι διάφορα πιστόλια καὶ πολεμοφόδια. Τὸ σπῆτι μας ἦταν σταθμός, ἀπὸ τὸν ἴποιον τὰ τσουβάλια θὰ μετεφέροντο εἰς τὰ χωριά. Ἐνας συγγενῆς μας νεοφερμένος τότε ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἐσπούδαζε δικηγόρος ἔλεγεν εἰς τὴν μητέρα, δείχνοντας ἓνα μεγάλο δένδρον τοῦ κήπου μας. Τὸ κεφαλάκι σου, ἐξαδέλφη μου, θὰ κοπρίσῃ αὐτὸ τὸ ὠραῖο δένδρον!

Δὲν ἐκαταλάμβανα τίποτε. Εἰς τὸ τραπέζι μόνον ἔγινε κάποιον φῶς εἰς τὴν παιδική μου ἀντίληψιν. Ὁ πατέρας ποῦ ὠμιλοῦσεν ὡς Ζεὺς λακωνικὰ καὶ μονοσύλλαβον εἶπεν: Σήμερον ἔγραψα εἰς τὰς Ἀθήνας. Θὰ φύγετε μεθαύριον. . . .

Καὶ τουλόγου σου; ἠρώτησεν ἡ μητέρα.

Ἐγὼ θὰ ἔβγω ἔξω νὰ ἀνταμῶσω τοὺς συντρόφους.

Η ΚΡΗΤΙΚΙΑ

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

Ἡ πόλις ἠγρύπνησε στολιζομένη. Ἐορτάζει δὲ καὶ ὁ οὐρανός, ἀποκατασταθείσης ἀπὸ τῆς νυκτὸς τῆς γαλήνης καὶ ἀνατείλαντος ἑασινοῦ ἡλίου. Οἱ δρόμοι παρουσιάζουν ὄμιν λειμώνων ἐδωδιαζόντων ἀπὸ τὰς μυροίνας. Παντοῦ εἶναι ἀνηρημένα Βυζαντινὰ σημαῖα μεταξὺ τῶν κωανολεύκων.

Συνωσιζονται παντοῦ χωρικοὶ ἐψηλόκορμοι ζῶσαι εἰκότες τοῦ Θεοιοκοπούλου. Τὰ Κρητικὸπουλα εἰς σμήνη κυκλοφοροῦν μὲ τῆς φουφουλίσσεως των.

Ἀπὸ τοῦ Νικηφόρου Φωκά τοῦ ἐκδιώξαντος ἐκ Κρήτης τοὺς Ἀραβας. πρώτην φορὰν Ἑλλην βασιλεὺς ἀποβιβάζεται εἰς τὴν νῆσον.

Ἡ ἀποβάθρα ξεχαρβαλωθεῖσα ὑπὸ τῆς

Η ΑΠΟΒΑΘΡΑ ΤΩΝ ΧΑΝΙΩΝ

τριημέρου θυέλλης, ἐπηρεπίσθη τὸ κατὰ δύναμιν. Μυροστολισμένη ἐπίσης εἶναι καὶ ἡ ἑπαλξίς τοῦ Φιοκά.

Τὴν πρωῖαν ἡ Κρητικὴ χωροφυλακὴ διήλθε τὰς ὁδοὺς σάλπιζουσα τὸ ἐωθινόν.

Τὴν ἑνὴν πρωῖνῃν κατέπλευσεν ἡ «Μυκάλη», γεμάτη Κρητὰς ἐγκατεστημένους ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ.

Τὴν 7ην ἐσημειώθη ὁ «Ἀβέρωφ».

Ὁ γενικός θρησκευτικὸς ἀρχηγὸς τῶν Μουσουλμάνων τῆς νήσου Κρήτης Μεχμέτ Σεμουτλή, ἱεροδικεῦων ἐνταῦθα, ἀρχηγὸς δὲ τῶν χορευτῶν Δερβισῶν Μεβλεβήδων, προσφωνεῖ διὰ τῆς «Ἐστίας» τὸν Βασιλεῖα Ἐλευθερωτῆν ὡς ἐξῆς:

Μεγαλειότατε!

«Ἐνθουσιᾶ ὁ λαὸς τῆς Κρήτης διὰ τὴν ἔλευ-

σιν τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος εἰς τὴν νῆσόν μας. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἐν ὄσφ ὑπάρχει Κυβερνήτης δικαία, πάντες οἱ ἐπήκοοι τῆς Ὑμ. Μεγαλειότητος θὰ ὦσιν Ἀδελφὴ εὐχριστὸς ἀφωσιωμένοι, καθὼς καὶ ὁ ἐν τῇ νήσῳ εὐρισκόμενος Μουσουλμανικὸς πληθυσμός.

«Ὑπὸ τὴν Ὑψηλὴν αἰγίδα τῆς Ὑμ. Μεγαλειότητος ἐλπίζομεν οἱ Μουσουλμᾶνοι τῆς Κρήτης νὰ περοῦν μετὰ τῶν συμπατριωτῶν των ἐν ἀρμονίᾳ, καὶ ὅτι καὶ αὐτοὶ θὰ εὐτυχήσῃν μαζὴ των.

«Εὐχόμενοι τοῦτο, πάντες μᾶ καρδίᾳ Σᾶς λέγομεν τό: Καλῶς ὠροῖσάτε ἐξ ὅλης ψυχῆς.

«Ζήτω ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς!»

Ὁ ἐνταῦθα γενικός Πρόξενος τῆς Ρωσσίας κ. Λαμπάσωφ ὡς ἐξῆς ἐκφράζεται ἐπὶ τῷ εὐτυχεῖ γεγονότι:

— «Δέν ἔχω ἀμφιβολίαν ὅτι ἡ ἀφίξις τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου θέτει ἐνδοξον σφραγίδα εἰς τὴν Κρητικὴν ἐποποιίαν. Ἡ ἡρωϊκὴ νῆσος βλέπει σήμερον τὸ τέλος τοῦ μαρτυρίου τῆς. Τῆς εὐχομαι ἐξ ὅλης ψυχῆς πᾶσαν εὐημερίαν».

Τὴν 9ην ἀκριβῶς ὁ «Ἀβέρωφ» αἱ «Σπέτσαι» καὶ δύο ἀντιτορπιλικὰ διαγράφουν καμπύλην πρὸ τῆς Χαλέπας καὶ ἀγκυροβολοῦν πρὸ τῶν Χανίων, σημαιοστολιζόμενα.

Δέκα λεπτὰ κατόπιν ὁ Γεν. Διοικητὴς κ. Ροῦφος ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ «Ἀβέρωφ» διὰ τὰ χαιρετίση τὸν Βασιλέα. Οἱ πρόξενοι ἐν στολῇ ἀναμένουν εἰς τὴν ἀποβάθραν μετὰ τῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν Σωματείων, φερόντων καὶ τὰ λάβαρα τῶν. Τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου χαιρετίζουσι ἐπὶ ἡμίωρον ἤδη διὰ χαρμωσύνων κωδωνοκρουσιῶν οἱ κώδωνες ὄλων τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς πόλεως.

Τὸ Προεδρεῖον τῆς Βουλῆς, ἀποβιβάσθην τῶν «Σπετσῶν», ἀναμένει καὶ αὐτὸ μετὰ τῶν προξένων καὶ τῶν ἄλλων ἀρχῶν εἰς τὴν ἀποβάθραν, ἀπὸ τῆς ὁποίας μέχρι τοῦ ναοῦ εἶνε παρατεταμένη ἡ χωροφυλακία.

Ὁ Βασιλεὺς ἀπεβιβάσθη ἀκριβῶς τὴν 10ην ὥραν ἐν μέσῳ πανδαιμονίου κανονιοβολισμῶν θυπέλλης ζητωκραυγῶν καὶ συριγμάτων τῶν σειρήνων τῶν πλοίων. Ἰδιαιτέρως χαρακτηριστικὸν εἶνε, ὅτι οὐδὲ εἰς πυροβολισμὸς ἐρρίφθη οὐδὲ ἐν χειροκρότημα ἠκούσθη.

Ὁ Βασιλεὺς ἀπεβιβάσθη εἰς τὸ Τελωνεῖον μετὰ τὴν μεγάλην ἀιμάκατον τοῦ «Ἀβέρωφ», προσφωνήσαντος τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφεσιῶν κ. Ζουρίδου.

Ὁ Βασιλεὺς κατόπιν ἐχαιρέτησε τοὺς Προξένους· ὅπου δὲ διέκρινε τὸ μάτι Του γέροντας ἀγωνιστάς, ἐπροχώρει πρῶτος καὶ ἐσφιγγεν ἀνοικτόκαρδα καθενὸς τὸ χεῖρ. Οἱ ἀγωνισταὶ ἀπὸ παντὸς ἄλλου χαιρετισμοῦ διακρύοντες τοῦ ἐφώναζαν :

—Χριστὸς Ἀνάστη. Βασιλεῖ!

Ἡ Μεγαλειότης του ἔφερε στολὴν στρατηγοῦ, ὁ Διάδοχος ὑπασπιστοῦ καὶ ὁ πρίγκηψ Ἀλέξανδρος τὴν στολὴν τοῦ βαθμοῦ του.

Ἦγουμένου τοῦ Βασιλέως μετὰ τῶν πριγκήπων, τοῦ Πρωθυπουργοῦ μετὰ τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς, τοῦ Γεν. Διοικητοῦ, τῶν προξένων καὶ ὄλων τῶν ἄλλων, ἡ πομπὴ κατευθύνεται πρὸς τὸν καθεδρικὸν ναόν.

Ὁ Ἐπίσκοπος Χανίων καὶ Ἀποκορώνου Ἀγαθὰγγελος φέρων λευκὸν χρυσοποικίλον σάκκον προσφωνεῖ ἀπὸ τῆς ἐξωθύρας τοῦ ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας τὸν Βασιλέα, ἰστάμενον ἐπὶ τῆς ἐπὶ τούτῳ στηθείσης ἐξέδρας,

ραινόμενον δὲ δι' ἀνθέων ὑπὸ τῶν μαθητριῶν τοῦ Παρθεναγωγείου ἐκ τῆς πρὸς τὴν πλατεῖαν θυρίδος τοῦ γυναικωνίτου. Περίληψις τῆς προσφωνήσεως τοῦ Ἐπισκόπου ἔχει ὡς ἑξῆς :

«Μεγαλειότατε Βασιλεῦ!

«Ἡ Κρήτη ἡ ὁποία ὑπὲρ πᾶσαν Ἑλληνικὴν γῆν ποταμοὺς ἔχουσα αἱμάτων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς καὶ ἐργασίως περιέμενε τὴν ἡμέραν ταύτην, δονεῖται σήμερον ἀπὸ χαρῶν ὑποδεχομένη πανηγυρικῶς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ αὐτῆς Σέ. τὸν μεγαλοεργὸν Στρατηλάτην, τὸν τροπαιοφόρον μαχητὴν, τὸν δαφροστεφῆ Βασιλέα τῆς!» . .

«Αἱ μακάριαι ψυχαὶ τῶν ἡμιθέων ἡρώων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, οἵτινες κατὰ καιροὺς ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ διαπύρως ἐπόθησαν νὰ ἴδουν τὴν ἡμέραν ταύτην, πλήν, φεῦ! δὲν ἠξιώθησαν, σήμερον, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχουσαι τὴν μακαρίαν ψυχὴν τοῦ ἀληθοῦς μνήμης δαυδίου Πατρὸς Σου, εὐλογοῦσί Σε παιῦντα ὡς Βασιλέα τὸ ἱερὸν ἔδαφος τὸ συνέχον τὰ ἅγια αὐτῶν λείψανα».

Ὁ Ἐπίσκοπος ἐξακολουθεῖ ἐκφράζων τὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ ἔθνους, «διότι τοιοῦτον ἔχομεν Βασιλέα», ἐπίσης δὲ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην πάντων διὰ τοὺς ἐνδόξους ὑπὲρ Πατρίδος ἀγῶνας Του, τοὺς ἐξασφαλίζοντας Ἀντὶφ ἀναλλοίωτον τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Λαοῦ Του».

Ἡ προσφώνησις τοῦ Ἐπισκόπου τελειώνει μετὰ τὸ ρητὸν τοῦ Ἡσαίου λέγοντος :

Ἐπισχύσει Κύριος τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐν τῷ ἐξάγειν ἐκ τῶν δεσμῶν τοὺς δεδεδεμένους.

Μετὰ τὴν προσφώνησιν τοῦ Ἐπισκόπου ὁ Βασιλεὺς, κατερχόμενος τῆς ἐξέδρας ὑπὸ τὰς μυριοστόμους ζητωκραυγὰς καὶ ἐπευφημίας τοῦ λαοῦ, εἰσέρχεται εἰς τὸν ναόν, ἐνῶ οἱ χοροὶ ψάλλουν τὸ «Σῶσον, Κύριε τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου».

Μετὰ τὸ τέλος τῆς δοξολογίας ἡ πομπὴ ὁλόκληρος ἠγρουμένου τοῦ Σταυροῦ, κατευθύνεται πρὸς τὴν ἐπαλξιν τοῦ Φιρκᾶ, ὅπου ὁ Βασιλεὺς φθάνει ἀκριβῶς τὴν ἐνδεκάτην παρὰ τέταρτον καὶ ἀνέρχεται εἰς τὴν ἐπὶ τούτου ἐξέδραν.

Ἐπὶ τοῦ Φιρκᾶ ὅταν ἐφθασεν ἡ πομπή, ὁ Ἐπίσκοπος Χανίων ἐτέλεσεν ἁγιασμόν, ἐνῶ οἱ παρακολουθήσαντες ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας χοροὶ ἔψαλλον τὸ «Ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ Σταυρῷ ἔκουσίως».

Ὁ Ἐπίσκοπος ἐξοράτισεν ἀκολουθῶν τὸν Βασιλέα καὶ καθηγήσατο τὴν σημαίαν, ἐνῶ οἱ χοροὶ ἔψαλλον : «Τῇ ὑπερμάχῳ ἐγείρονται τρόπαια· χαῖρε, δι' ἧς ἐχθροὶ καταπίπτουσιν».

Τὴν συγμὴν καθ' ἣν ἡ σημαία ὑψοῦτο ὑπὸ

ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΡΗΤΗ

Γλυκογελά ὁ οὐρανός,
τὸ κύμα γαληνίζει,
χαῖδεύει ἀγάλα τῆς στεροῦς
τῆς δοξασμένης Κρήτης,

τοῦ πολυστέναχτου νησοῦ,
τοῦ αἱματοποτισμένου.
Τῆς μάννας ὅπ' ἐβύζαξε
τ' ἀδάμαστα λιοντόρια,

ποῦ αἰῶνες δὲν τὰ φόβισαν
σκλαβιάς Φράγκων καὶ Τούρκων.
Βουνά τῆς τὰ περίφανα,
οἱ ματωμένοι κάμποι,

τὰ ἁγιασμένα κόκκαλα
ποῦ ναι παντοῦ σπαρμένα,
τὰ λείψανα τοῦ Γαβριήλ,
τοῦ Ἀρκαδιοῦ τὸ χῶμα

νοιώθουν λαχτάρα μέσα τους
χαρᾶς νὰ πλημμυρίζη.
Νοιώθουν τὴ ζέση τῆς ζωῆς,
νὰ λύνη τοῦ θανάτου

τὸ παγωμέν' ἀγκάλιασμα,
τὸν κρυερὸ τὸν ὕπνο.
Νοιώθουν κ' ἀκοῦν τὴ βοή
τῆς δόξας νὰ ζυγῶνη,

Τῶν ξακουσμένων κανονιῶν
τὸ βροντερὸ τραγοῦδι,
νὰ χαιρετᾷ τὸ φτάξιμο
τοῦ δοξασμένου Ρήγα,

πῶχει πορφύρα ἀτίμητη
αἷμα τόσων ἡρώων,
κ' ἔχει τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ
στὸ μέτωπό του στέμμα,

Τὸν ἔστειλ' ὁ Παράκλητος
τὸ πνεῦμα τῆς ἀλήθειας !
Σ' ἔκστασι παραστέκονταν
Χριστὸς Ἀνάστη ψάλλουν....

Μαζὺν δοξάζουν τὸ Θεό,
μαζὺν σταυροκοποῦνται,
Τ' ἔφταξε τῆς Ἀνάστασις
ἡ δοξασμένη' μέρα.. .

κ' εἶδαν τὴν Κόρη ἐλεύθερη
στὴν ἀγκαλιὰ τῆς Μάννας.

1 Δεκεμβρίου 1913
ΑΙΚ. Δ. ΚΑΤΣΙΦΟΥ

τοῦ Βασιλέως καὶ τὰ πλοῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου ἐχαιρεύουν αὐτὴν δι' 101 κανονιοβολισμῶν, οἱ χοροὶ ἔψαλλον :

«Ἄνδρῶν ἡρώων προμάχων πατρίδος των, πεσόντων εὐσεβῶς, αἰωνία ἡ μνήμη» καὶ τὰ πλήθη φρενητωδῶς ἐζητωκραύαζον.

Ἡ σημαία ὑψώθη ἀκριβῶς τὴν 11,5' π. μ. Τὸ λευκοκύανον τοῦ Ἑλληνισμοῦ σύμβολον παρέδωκαν εἰς τὸν Βασιλέα οἱ ἀγωνισταὶ Γιάνναρης καὶ Μάντακας, προσέδρασε δὲ τὴν σημαίαν ἡ Α. Μ., ἀνασύρατος τὸ σχοινίον κατόπιν τοῦ καπετὰν Μάντακα.

Θαυμασίως ὠραία ὑπῆρξε καὶ ἡ σκηνή, καθ' ἣν ἐπὶ τοῦ Φιρκᾶ, εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνύψωσιν τῆς Σημαίας, ὁ Βασιλεὺς ἐκάμφωσεν ἰδιοχείρως εἰς τὰ στήθη τῶν γηραιῶν ἀγωνιστῶν Μάντακα καὶ Χατζημυχάλη Γιάνναρη, 94 ἐτῶν τοῦ πρώτου 88 τοῦ δευτέρου, τὸν Χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Σωτήρος.

Ἰδιαιτέρως χαρακτηριστικὸν εἶνε ὅτι ὁ Χατζημυχάλης ἔχει καὶ ἀναμνήσεις τοῦ Φιρκᾶ, εἰς τὸ φρούριον τοῦ ὁποίου ἐκρατήθη φυλακισμένος ἐπὶ Τουροκρατίας ἐπὶ χρόνον πολύν.

— Ὁ διαπρεπὴς καὶ διάθερμος φιλέλληνας Ἰταλὸς βουλευτὴς κ. Ροβέρτος Γκαλλι ἀπέστειλε τὴν ἐσπέραν χθὲς πρὸς τὸν κ. Ροῦφον τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα :

«Ἀπὸ τριάκοντα καὶ πλέον ἐτῶν ὑποστηρίζω ὅση ἐμοὶ δύναμις τὴν ἔνωσιν τῆς ἡρωϊκῆς Κρήτης μετὰ τῆς Μητρὸς Πατρίδος Ἑλλάδος. Μετέλω ἐπομένως τῆς ἁγίας τελετῆς τῆς αὔριου με ἐνθουσιῶσαν ψυχῆν».

«Ἔστία»

ΑΙ ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΕΡΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗΝ

ΤΗΣ ΣΗΜΑΙΑΣ

Ὁ καπετὰν Μάντακας ἐτῶν ἐνενηντα τεσσάρων.

Ὁ Χατζῆ Μιχάλης Γιάνναρης ἐτῶν ὀγδοῦντα ὀκτώ.

Ὁ πρωθυπουργὸς Ἐλευθ. Βενιζέλος.

Ὁ πολιτευτὴς κ. Πολογεώργης.

Ὁ ναύαρχος Κουντουριώτης, εἰς τὸν ὁποῖον ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἀπένειμαν τιμὰς βασιλικὰς. Ἐδέχθη χειροφιλήματα ἀπὸ ὅλα τὰ παλικάρια καὶ φιλήματα θαυμασμοῦ καὶ λατρείας ἀπὸ τὰς ὠραιότερας κυρίας καὶ δεσποινίδας τῶν Χανιῶν.

ΣΥΜΠΛΕΓΜΑ ΗΡΩΩΝ ΚΡΗΤΩΝ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗΝ ΚΡΗΤΙΚΗΝ ΕΟΡΤΗΝ

Τὸ ἄγιον καὶ μαρτυρικὸν αἷμα μὲ τὸ ὁποῖον ἐπὶ σειρὰν δλόκληρον ἑκατονταετηρίδων ἐποτί-
ζετο τὸ Κρητικὸν χῶμα καὶ τὰ κόκκαλα τῶν
μιγάλων του τέκτων μὲ τὰ ὁποῖα εἰς δλόκλη-
ρον τὴν ἔκτασιν αὐτοῦ ἐξυμώθη, ἐφροκιάζον
προχθὲς εἰς τὰς ἀδαμαντίνου λευκότητος κορυ-
φὰς τοῦ Ψυλορείτη ἐπὶ τῆ προσεγγίσει τοῦ Βα-
σιλέως Κωνσταντίνου τοῦ Ἐλευθερωτοῦ καὶ
δλόκληρον τὴν νῆσον τῶν Μαρτύρων καὶ τῶν
Ἡρώων περιέβαλεν ὁ λαμπρὸς φωτιστέφανος
τῆς Δόξης.

Ἡ Κρήτη ἠνοῦτο μὲ τὴν μητέρα Ἑλλάδα
καὶ ὁ Βασιλεὺς θὰ ἐπάτει μετ' ὀλίγον τὸ ἐλευ-
θερον χῶμά της.

Ὁ ἥλιος ἅμα τῆ ἀφίξει του ἐσκόρπισε καὶ
τὰ τελευταῖα ἀναμνηστικὰ τῆς δουλείας σκοτεινὰ
νέφη καὶ ἐσκόρπισε χαρὰν καὶ λάμψιν ἀπ' ἅ-
κρον εἰς ἄκρον τῆς Μεσογείου. Ὁ οὐρανὸς ἐ-
χαιρέτα τὴν Ἐλευθερίαν. Ὁ Κωνσταντῖνος δ'
ΙΒ' ἀπεβιβάσθη.

Ὅσοι δὲν εἶδον τοὺς Κρητικὸς εἰς τὰ Χα-

νὰ πανηγυρίζοντας τὴν Ἐνωσιν ἢ ὑποδεχομέ-
ρους τὸν Βασιλέα, δὲν θὰ μάθουν ἴσως ποιὲ
πῶς ἐιθουσιάζονται οἱ Γενναῖοι καὶ πῶς πανη-
γυρίζουν οἱ Ἡρωες, εὔτε θὰ αἰσθανθοῦν ἄλ-
λοτε τὸ θερμὸν δάκρυ ποῦ φέρει εἰς τὸ βλέ-
φαρα ἢ συγκίνησις τῶν μικρῶν ἐμπρὸς εἰς τὴν
ιερότητα τῶν Μεγάλων. Τὰ ἀδρὰ πρόσωπα τῶν
Κρητικῶν ἐφωτίζοντο ὅλα καὶ αἱ ζητωκραυγαί
τῶν ἔφθανον ὑψηλὰ καὶ ἔβρουσαν δυναμωμέ-
ναι ἀπὸ τὸν ἐλεύθερον ἀέρα ποῦ ἀνέπνεαν μό-
λις ἀπὸ ὀλίγον τὰ πλοτεῖα στήθη των, τὰ στήθη
ἐκεῖνα ποῦ ἔβρογούσαν χρόνια προηγουμένως
δεχόμενα τὰς πληγὰς τοῦ ἐχθρικοῦ χάλυβος.
Γυναῖκες καὶ παιδιὰ θρεμμένα μὲ τὰς Κρητικὰς
παραδόσεις ἐφιλοῦντο. «Χριστὸς Ἀνέστη», μο-
ναδικὸς χαιρετισμὸς τῆς ἡμέρας. Τὰ μεστὰ κορ-
μὰ τῶν ἀνδρῶν μὲ τὰς λυγρὰς ἀναπάσεις
καὶ τῶν γερόντων αἱ λευκαὶ μορφαὶ ἐνεθύμι-
ζαν τοὺς Κουρήτας τῆς Ἰδης ἐπαραβλέποντας
τὸν Δία καὶ μεθυσμένους ἀπὸ χαρὰν ὑπερτά-
την. Ὁλόκληρος ἡ πόλις τῶν Χαριῶν ὠκεανὸς
σημαιῶν, δαφνῶν καὶ μυρσινῶν. Παντοῦ στέ-
φανοι πολύχρωμοι, θυρεοί, ἐπιγραφαὶ ἐνθου-
σιασμοῦ καὶ εἰκόνες ἀναμνηστικαί.

Τὰ Χανιά ἐώρταζον παλληκαρίσια ὅπως καὶ
ἠγωνίζοντο οἱ λέοντες τῆς Κρήτης.

Ἡ ΕΠΑΝΕΥΡΕΘΕΙΣΑ ΤΖΙΟΚΟΝΤΑ

Τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα ἀποβιβαζόμενον εἰς τὴν ἀποβάθραν τῶν Χανίων προσεφώνησεν ἡ δωδεκαετής δεσποινὶς Κριάρη :

«Μεγαλειότατε — εἶπε προσφέρουσα ὡραίαν ἀνθοδέσμην ἐκ μέρους τοῦ Παρθεναγωγείου τῆς—δεχθῆτε τὴν ἀνθοδέσμην ταύτην τῶν κορασίων τῶν Χανίων. Κάθε λουλοῦδι τῆς ἀντιπροσωπεύει καὶ μίαν ψυχὴν μελλούσης μητρὸς ἢ ὁποῖα ὑπόσχεται νὰ Σοῦ ἐτοιμάσῃ στρατιώτας διὰ νὰ τοὺς διαθέσῃς οὕτως, ὥστε καὶ οἱ λοιποὶ δοῦλοι ἀδελφοί μας νὰ αἰσθανθῶσι μίαν ἡμέραν τὴν αὐτὴν χαρὰν τὴν ὁποῖαν αἰσθανώμεθα ἡμεῖς σήμερον».

— Πρὸ τῆς ἀνυψώσεως τῆς σημαίας ἐπὶ τοῦ κοντοῦ τοῦ Φιρκᾶ ἀληθινὴ ἀποθέσις τῆς Πατρίδος ὅπου δὲν ἔμεινε μάτι ἀδάκρυτο καὶ καρμὶ χωρὶς ῥίγος· ὁ κ. Ροῦφος προσεφώνησε τὸν Βασιλέα :

«Μεγαλειότατε, εἰς τὴν Κρήτην, ἧς οἱ ἀπὸ αἰῶνων συνεχεῖς καὶ γιγάντιοι ἀγῶνες κρατοῦσιν ἐν δικαίᾳ καταπλήξει καὶ σεβασμῶ τὸν κόσμον ὅλον, εἰς τὴν Κρήτην ἢ ὁποῖα μὲ ἀυτοθυσίαν ὑπεράνθρωπον χάριν τοῦ ἐθνικοῦ ἰδεώδους περιεφρόνησε πᾶν ἕλικόν καὶ ἐγκόσμιον συμφέρον ἐξ ἐκείνων πρὸς τὰ ὁποῖα ὁ αἶὼν τῆς ὕλης προσκολλᾶται, ἀπεφάσισαν αἱ βουλαὶ τοῦ Ὑψίστου ἀμοιβὴν ἀνταξίαν τῶν ὑπερανθρώπων θυσιῶν τῆς».

Καὶ κατέληξε :

«Παραδίδων εἰς τὸν κραταῖον τοῦ Ἑλληνισμοῦ Ἀνακτα τὴν σημαίαν τοῦ Φιρκᾶ, πέποιθα ὅτι εὐθὺς ὡς αὕτη κυματίσῃ εἰς τὸν ὑπερήφανον αὐτὸν ὀρίζοντα, οἱ εἰς τὰς πτυχάς τῆς ἐμφωλευόντες στόνοι καὶ ὄδυροὶ τῶν κατὰ μυριάδας πεσόντων ἡμιθέων καὶ ἐθνομαρτύρων θὰ διασκορπισθῶσι, καὶ ὑπὸ τὰς ἐπευφημίας σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου Κόσμου, οὗ ἐπίσημοι παρίστανται ἐνιαῦθα ἀντιπρόσωποι ὁμοῦ μὲ τοὺς κρότους τῶν ἐνδόξων πυροβόλων τοῦ ἐθνικοῦ μας Στόλου θὰ φέρωσι τὸ γλυκὸν τῆς Ἐνώσεως σάλπισμα ὡς παρήγορον ἄγγελμα πρὸς τὰς εὐγενεῖς ἐκεῖνας ψυχάς, αἱ ὁποῖαι δὲν ἠδύτησαν ὡς ἡμεῖς νὰ ἐπιζήσωσι κατὰ τὴν σημερινὴν ἡμέραν».

Εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἑβραίων ἡ Α. Μεγαλειότης ἐστάθη ἐπὶ ὑψηλοῦ θρόνου κατασκευασμένου ἐξ ἐρυθροῦ ὑφάσματος τῆς Δαμασκοῦ πολυτελεστάτου. Ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ Βασιλέως ὑπῆρχεν ἑβραϊκὴ ἐπιγραφὴ, στέμμα καὶ ἡ Ἑλληνικὴ σημαία ἀρμονικώτατα τοποθετημένα.

Ὁ Ἀρχιεραβῆνος Εὐλαγῶν κρατῶν τὴν βίβλον καὶ μὲ ἀνοικτὴν τὴν Κιβωτὸν τῆς Δια-

θήκης ἐτέλεσεν ἑβραϊκὴν δοξολογίαν. Αἱ ἀναγνωσθεῖσαι εὐχαὶ ἦσαν αἱ πρὸς τὸν Βασιλέα Δαυὶδ ψαλλόμεναι.

Ὁ παριστάμενος καὶ συλλειτουργῶν Ραββίνος ἔψαλεν ἑλληνιστὶ τὴν εὐχὴν μὲ τὴν ὁποῖαν οἱ ἱερεῖς τῆς Ἱερουσαλήμ ὑπεδέχθησαν τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον εἰσερχόμενον εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν πρωτεύουσαν.

Ὁ Βασιλεὺς ἀνέφερεν ὅτι δεύτερος αὐτὸς μετὰ τὸν Μακεδόνα κοσμοκράτορα ἠνοιξεν ἰδιοχείρως τὴν Κιβωτὸν τῆς Διαθήκης εἰς τὴν Συναγωγὴν Καβάλλας. Οὐδεὶς ἄλλος μὴ Ἰουδαῖος ἱερεὺς ἔλαβε τὴν τιμὴν ταύτην.

Ἀντιθέτως πρὸς τοὺς Ἑβραίους οἱ Τοῦρκοὶ δὲν ἠνοιξαν τὸ τζαμίον εἰς τὸν Βασιλέα. Ὁ Μουφτίης μόνον κατὰ τὴν δεξιῶσιν εἰς τὸ Διοικητήριον τῷ ἐνεχείρησεν ἔγγραφον προσφώνηον.

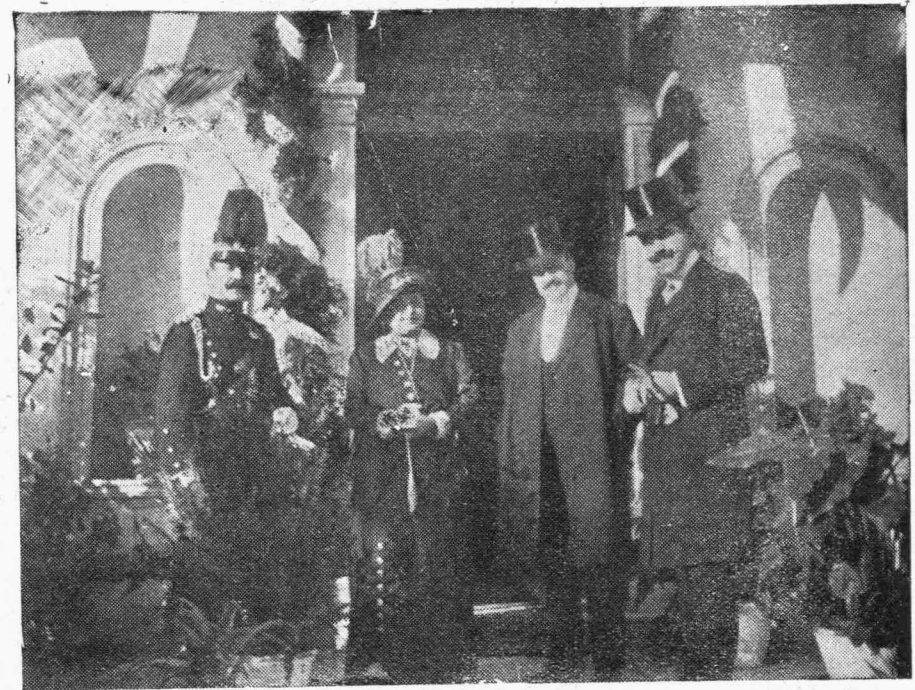
Πραγματικὸν Ρωμαϊκὸν θρίαμβον ἀπετέλεσεν ἡ πομπὴ εἰς τὴν εὐρείαν ὁδὸν τῶν Ἐμπορικῶν πρὸς τὴν Πλατεῖαν Βουσόλη, ὅπου ἐστήθη τρίπτυλος ἀψίς. Ἐπ' αὐτῆς ὑπῆρχον ἐπιγεγραμμένοι οἱ λόγοι τοῦ Βασιλέως «Τρομερὸς εἰς τοὺς ἐχθρούς· σεβαστὸς εἰς τοὺς φίλους».

Ἐκεῖθεν κατηνθύνθημεν εἰς τὴν δεξιῶσιν τοῦ Διοικητηρίου. Ὑψηλὸν ἀρχαῖον ἀγαλμα τοῦ Ἡρακλέους κοσμεῖ τὴν εἴσοδον τοῦ κυρίου. Ὁ Καπετᾶν Μάντακας φέρων τὸ παράσημόν του καὶ παρουσιαζόμενος εἶπε πρὸς τὴν Μεγαλειότητά του· «Ὁ τόπος μας ἐγέννησεν ἕνα θηρίον, χωρὶς αὐτὸ δὲν θὰ ἐκάμαμεν τίποτε». Ἐννοοῦσε τὸν Βασιλέα καὶ τοὺς Κοῆτας ἀγωνιστάς.

Εἰς τὸ Διοικητήριον ὁ πολιτικὸς κ. Πωλογώργης ἀνταλάσσει ἀσπασμὸν πασχάλινον μετὰ τοῦ ἐτέρου τῶν Ἀρχηγῶν κ. Χατζημηχάλη Γιάνναρη, «Καπετάνιο μου, τοῦ λέγει, ἐτελείωσαν τὰ βάσανά μας. Τί ὥραϊα ποῦ εἶναι τώρα τὰ δυστυχημένα τὰ παλληκάρια μας δὲν ἔζησαν νὰ ἰδοῦν Πάσχα». Ὁ Χατζημηχάλης ἐστέναξε ἐνθουμούμενος τοὺς πεσόντας γενναίους του· ἀλλὰ ὁ στεναγμὸς ἦτο ἐλαφρὸν κυματάκι εἰς τὸν ὠκεανὸν τῆς χαρᾶς τὴν ὁποῖαν ἀπελάμβανε.

Ὁ καπετᾶν Χατζημηχάλης εἶναι ὑψηλὸς καὶ ὠραῖος ἄνθρωπος, διατηρεῖ ὅλην τὴν εὐκαμψιαντῆς νεότητος. Ἀντιθέτως ὁ καπετᾶν Μάντακας εἶναι κοντὸς καὶ κυρτὸς καὶ ὑποστηρίζεται ἀπὸ τὸν νῆδόν του.

Ἡ Κρητικὴ Μουσικὴ πολὺ καλὰ κατηρτισμένη. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος εἰς τὰ Ἀνάκτορα ἔπαιξε «Μποἴμ» καὶ «Λόεγκριν».

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΗΤΙΚΗΝ ΕΟΡΤΗΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

Εἰς τὴν δεξιῶσιν τοῦ Φιλολογικοῦ Συνδέσμου «Χρυσόστομος» ὁ κ. Βενιζέλος ἦτο διαχτυκώτατος. Ὅταν ὠμίλει εὐχαριστῶν τοὺς φίλους ἐμειδία διαρκῶς καὶ δὲν εὗρισκεν λέξεις νὰ ἐκφράσῃ τὴν χαρὰν του διακοπιτόμενος ἀπὸ τὴν συγκίνησιν.

Ὁ ναύαρχος Κουντουριώτης εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἦτο τὸ ἀντικείμενον τοῦ γενικοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Ἐμειδία πρὸς τὰς κυρίας καὶ δεσποινίδας καλοκαθάτως καὶ ἐφαίνετο μᾶλλον δυσηρεστημένος διὰ τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ κόσμου πρὸς αὐτόν.

«Νέα Ἑλλάς»

Πολὺ ἐπίκαιρος εἶναι ἡ μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ παρὰ φίλης συνεργάτιδος τῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Πόλεμος» μελέτης. Δι' αὐτοῦ καθορίζεται ἡ ὑπάρχουσα μεταξὺ τῶν δύο φύλων διαφορὰ εἰς τὸ ἔργον τῆς νοσηλείας.

ΠΟΛΕΜΟΣ

Ἡ κκταιγὶς τῆς μάχης ἢ ὁποῖα ἐμαίνετο εἰς τὴν Βιργίνιαν τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1865, μετέβαλε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Στεφάνου εἰς ἀπέραντον νοσοκομεῖον τοῦ ὁποῖου ἡ μεταφορὰ, ἐβύθισε τὸ μικρὸν οἰκοδόμημα εἰς πλήρη ἐρημίαν καὶ ἐγκατάλειψιν. Μακρὰν οἱ δυνατοὶ κα-

νονισβολισμοὶ ἔκαμναν ν' ἀντηχοῦν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὰ χρωματισμένα παράθυρα, ἐνῶ ἡ ἀνατριχιαστικὴ ἀντανάκλασις, μόλις ξυπιοῦσαν τὴν ἀπελπιστικὴν ἠσυχία ποῦ εἶχε ξαπλωθῆ στὸ χωρὶο. Οὐτὲ ἕνα φύλλον δὲν ἐσάλευε πίσω ἀπὸ τὸ σταχτὶ νεφέλωμα, τὰ πουλιὰ καιρὸ τῶρα εἶχαν φτερουγίσῃ φοβισμένα, καὶ ὄλες ἢ φωνὲς τοῦ ἀγροῦ ἐσώπασαν ὡσάν καὶ ἡ φύσις αὐτὴ νὰ εἶχε ἀποκοιμηθῆ μέσα στὸν ἀγῶνα.

Ἀπὸ ἕνα κοντάρι στηριγμένο ἀνάμεσα στὸ παράθυρο τοῦ κωδωνοστασίου, μία κίτρινη νοσοκομειακὴ σημαία ἐπρόβαλεν εἰς τὴν ναρκομένην ἀτμόσφαιραν. Γύρω ἀπὸ τὸ σιδηρόφρακτο κοιμητήρι ἦσαν σκορπισμένα σὰν ὀρθὰ φέρετρα εἰκοσάδες ξύλινα στασίδια, βιαστικὰ βγαλμένα ἀπ' τῆς θέσεις τους καὶ τεταμένα ἀπὸ τὰ παράθυρα καὶ τῆς πόρτες Βιβλία, χαρτιά, κουρέλια, ἀπομεινάδια φαγητοῦ, καὶ λείψανα κάθε εἶδους, ἔστρωσαν τὸ πάτωμα καὶ ἐπάνω σ' ἕνα λίθον μισοσκεπασμένον μὲ χλόην, ἔκειτο ἕνα αἱματοβαμμένον καὶ σπασμένο φορεῖον. Στῆ θέσι τῆς θύρας τῆς ἐκκλησίας ξεσχισμένης τώρα μὲ τὰ κομμάτια τῆς κρεμασμένα στοὺς μοχλοῦς, διεκρίνετο ἕνα ἀνοιγμα κενὸν πίσω ἀπ' τῆς ἄσπρες κολόνες τοῦ περιστυλίου, καὶ στὸ κατῶφλι τῆς διεγράφετο καθαρὰ μέσα στὸ σκοτεινὸ πλαίσιο

του θαμπού ξημερώματος, ή ψηλή νεανική σιλουέτα μιάς γυναικός. "Εστρεψε τὰ βλέμματά της στὰ έρείπια καί στη καταστροφή γύρω της μέ μιά έκφρασι πόνου, πού έμεγάλωνε καθώς έπεφταν έπάνω στους ρημασμένους άγρούς, πέρα στο κάμπο τής φρίκης' αλλά καθως σήκωσε τὰ μάτια της στον σκοτεινιασμένον ουρανό, καί τευτώνουσα τὰ χέρια της έρρούφηξε μιά βαθειά αναπνοή άέρος, ή χυμένη στο πρόσωπό της έκφρασις του πόνου, άλλαξε σε άποφασιστική γαλήνη. Είς τὸ άμυδρόν φῶς φάνηκε ὠχρά καί μοραμένη, αλλά ή άπλή της φορεσιά άνοικτη στο λαμό κατέστρεφε τήν πρώτη έντύπωσι. Τὰ σηκωμένα της μανίκια άπεκάλυπταν ένιατά ήλιοκαμμένα χέρια, καί ή ίσια της καλοχυμένη κορμостаσιά, έφανέρωνε δυιατή σωματική υγεία. Βυθισμένη σε σκέψεις δέν έπρόσεξε άμέσως τήν υγρά όμίχλη, σήκωσε όμως ένθως τὸ χέρι της για νά σκουπίση τήν υγρασία τῶν μαλλιῶν της, ένῶ άργά έλυνε μιά μεγάλη ποδιά άπ' τή μέση της, καί άφού τήν έντύλιξε στο κεφάλι της κατέβηκε τὰ σκαλιά καί βαδίζουσα άνάμεσζ στα στοιβαγμένα σιτην άκρη του κοιμητηρίου συντρίμια έστάθηκε καί έσφύριξε σιγανά.

Καμμιά άπάντησις. Άλλά καθως έπερίμενε τὰ παράθυρα τής έκκλησίας έτριζαν καί έκτυπούσαν μ'έναν άνήκουστον θόρυβον, σάν νά έκινούντο άπό κάποιον μαγικό χέρι. Η έντύπωσις ήτο πένθιμος καί τρέμουσα άκουσίως έφώναζε δυνατότερα άπό πρίν, μή λαμβάνουσα όμως άπάντησιν έφερε τὰ χέρια της στο στόμα καί ξαναφώναξε: «Λοχία Λοχία Έρρίκε!»

"Ένα άπότομο έπιφώνημα άπήντησεν στής φωιές καί άπό μιά χειράμαξα πίσω άπ' τήν έκκλησίαν έπρόβαλε ένας μισουτημένος, άσκεπής, καί ανυπόδητος κουρελιάρης, μέ τὰ μακρυνά ψαρά γένεια του, τὰ άχτένιστα μαλλιά του, καί τὸ ξενικόν παρουσιαστικόν του ένθυμίζει τὸν Rip Van Winkle, έκτός άπό τὸ μεγάλο πιστόλι πού έβγαίνει άπό τήν δερματινήν θήκην τήν κρεμασμένην άπό τή ζώνη του, καί τὰ λείψανα ενός στρατιωτικῦ μαστιγίου φθάνοντος τὰ λασπωμένα γαλάζια πανταλόνια του. "Εμεινε για λίγο κάτω άπό τὰ σκεπάσματά του τρίβων τὰ νυσταγμένα βαρεία του βλέφαρα, καί έπειτα πηδώντας βρέθηκε μπρος στην γυναίκα μ'ένα έρωτηματικόν βλέμμα. «Τὸ συλλογίζομαι νά σε άνησυχῶ λοχία» εἶπε «άλλά μου χρειάζονται δύο ζεστές μπουτίλιες καί δέν τολμῶ ν' άφίσω τὸν άσθενή μου για πολύ.»

«Δέν έτελείωσε άκόμη;»

Η έρώτησις ήτανε πολύ άπότομος αλλά ή γυναίκα έκούνησε άπλωῶς τὸ κεφάλι της. «Όχι

καί αν μπορέσω δέν θά τελειώσω» άπήντησεν ήσυχα.

«Θά κάμης γρήγορα ε;»

Ο άνθρωπος ένίναξε τήν ζώνην του νωθρά σάν νά μὴν είχε άκούση τήν έρώτησιν. «Τί τής θέλεις τής μπουτίλιες μέ τὸ ζεστό νερό;» έρώτησε θυμωμένα.

«Για νά τοῦ ζεστάνω τὰ πόδια. Η έκκλησία έχει υπερβολική υγρασία καί φοβούμαι μήπως ὀ λοχαγός.»

«Ο λοχαγός πράγματι!» ένθυρίσε ὁ γέρον στρατιώτης μέ καταφρόνια:

«Πού νομίζεις πῶς μπορῶ νά βρῶ τεκεκέδες για τέτοιες άνοησίες;»

«Δέν γιωρίζω, άλλ' εἶμαι βεβαία ὅτι μπορεῖς.»

Ο λοχίας άφησε νά φανῆ ένα μειδιάμα στα χείλη του.

«Χμ!» ένθυρίσε. «Νομίζεις ὅτι μπορῶ νά εὔρω ὅ τι σοῦ θυμηθῆ!»

Η γυναίκα έσκυψε τὸ κεφάλι της.

«Γιωρίζω» εἶπε διπλωματικά «ὅτι εἶσαι ὀ καλλίτερος φροντιστής.» «Άλλά δέν μου έφερες άκόμη γιατρό» έπρόσθεσεν άυστηρά.

«Κανείς δέν πέρασε άπ' εδῶ;»

«Εἶμαι βεβαία ὅτι θά εὔρισκες κάποιον αν πήγαινες λίγο παρακάτω.»

«Καί νά καταφαγωθῶ άπό τούς Έρυθρούς.»

«Άνοησίες Έποχωροῦν.»

«Ίσως,άλλά μπορεῖ καμμιά φορά νά σε περικυκλώσουν καί έπειτα θέλω νά ξέρω ποιόν κυνηγοῦν.»

Δέν έδωσε άπάντησιν καί τὸ χαμόγελο έσβυσε γρήγορα στα χείλη τής γυναικός.

«Ο άσθενής μου είναι άσχημα άπόψε, λοχία» επανέλαβεν έπειτα άπό μιά σιωπή. «Έάν μποροῦσες νά εὔρης ένα γιατρό.»

«Δέν έχει ανάγκην πιῶ άπό γιατροῦς» διέκοψε ὁ στρατιώτης. «Τὸ καλλίτερον πού έχει νά κάμῃ εἶνε νά πεθάνῃ γρήγορα καί ήσυχα, γιατί μπορῶ νά σοῦ πῶ.»

«Όχι, δέν μπορεῖς» τοῦ εἶπε μέ άγανάκτησιν. «Εἶνε προδοσία αὐτὸ εἰς τὸ στρατόπεδόν μου καί δέν θά τὸ άκούσω· μόνον σε παρακαλῶ σπεῦσε καί κύταξε τί μπορεῖς νά κάμης γιαμένα.»

Ο λοχίας βύθισε τεμπέλικα τὸ χέρι στη τσέπη του, έβγαλε ένα διπλωμένο χαρτί άπό τὸ ὅποιον έπήρε μιά πρέζα ταμπάκο καί τήν έφερε στη μύτη του. «Ο λοχαγός διέταξε νά μένω πλησίον σας, δεσποινίς, εἶπε.»

«Αἱ διαταγαί τοῦ λοχαγοῦ ήταν νά κάμνης τὸ πάν δια τὸν άσθενή μου» έδιόρθωσε. «Έχω κάποια τύχη τήν ὅποιαν πρέπει νά έπωφεληθῶ.

Ξέρεις είναι καί ή δική μου τύχη επίσης» έπρόσθεσε έπιβεβαιωτικά.

Ο λοχίας έκύτταξε εἰς τὸ αντιμετωπίζον αὐτὸν ήρεμον καί γλυκὺ πρόσωπον, καί μέ μιά έπιδοκιμασία έκαμε νά φύγῃ.

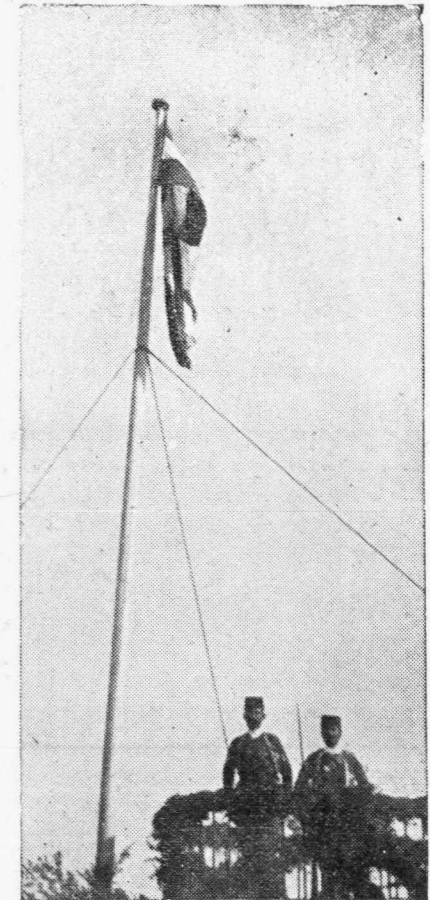
«Σεῖς αἱ νοσοκόμοι μοῦ εἰσθε περισσότερο βάρος καί άπό τὰ χρήματά μου» έμουρμούρισε καθως έφευγε, αλλά μέ ὀλιγωτέραν τραχύτητα εἰς τήν φωνήν του ή ὀποία κατέληξε εἰς γλυκύτητα. «Μή χάνης τὸν κόπο σου γι' αὐτὸν κυρία», έξηκολοίθησε «γιατί μπορῶ νά σοῦ πῶ.»

Έστάθη,ε κυτάζων γύρω του αλλά ή γυναίκα είχε άπομακρυνθῆ καί άφού τήν παρηκολούθησε για λίγο σήκωσε τούς ὤμους του, έφτυσε στο δρόμο, καί άργά άργά έβάδισε πρὸς τήν άμαξα. Η έκκλησία ήτο κρύα καί σκοτεινή, καί ή νοσοκόμος έτρεμε καθως πατώντας έπάνω στο άχυροστρωμένο πάτωμα έβάδιζε πρὸς τὸ θυσιαστήριον ψηλαφητά, καί έστρεφε άνήσυχα βλέμματα στο πρόσωπον ενός άνθρώπου πεσμένου εἰς τελείαν άναισθησίαν. Για μιά στιγμή ήκουσε προσεκτικά τήν δύσκολην αναπνοήν του, καί έπειτα γλύστρησεν άπαλά τὸ χέρι της κάτω άπ' τής κουβέρτες, καί έθεσε έλαφρά τὰ δάκτυλά της εἰς τὸν καρπὸν του, ένῶ μέ τὸ άλλο της χέρι έπίεξε τούς μήνιγγας καί έμετροῦσε τούς σφυγμούς. Μία σιγὰ άπογοητεύσεως χύθηκε στο πρόσωπό της καθως εἶδε τὸ άποτέλεσμα, καί άνάπτουσα ένα φανάρι, έβγαλε βιαστικά λίγους έπιδέσμους άπό ένα παρακείμενον καθοῦλι, καί άφού τούς έστυψε τούς έβαλε στο μέτωπο καί τὸ στήθος τοῦ πάσχοντος. Άπό τήν έπαφήν τοῦ ψυχροῦ νεροῦ στο πυρέσσον σῶμα του, ὀ άσθενής έστέναξε καί πέταξε μακρυνά τὰ βρεγμένα πανιά. Η νοσοκόμος περίμενε νά συνέλθῃ, καί τούς επανέθεσε μέ έπιδεξιότητα. Καθως σήκωσε τὸ κεφάλι της άντίκρυσεν τὸν λοχίαν μέ τής μπουτίλιες στα χέρια, καί μ'ένα ὕφος πνιγμένης παραχῆς στο πρόσωπό του.

«Έχω καί άλλες αν θέλῃς» εἶπε σιγά, καθως αὐτὴ έπρόφερε τής εύχαριστίας της «καί εύχάριστα νέα επίσης, αν θέλῃς ν' άκούσης» προσέθεσε εἰς χαμηλότερον τόνον.

«Ο γιατρός» ένθυρίσε «Εἶδες κανένα.»

«Όχι αλλά εἶδα κάποιον άλλον. Πρὸ ὀλίγον ένας άγγελιοφόρος πέρασε άπ' εδῶ. Τους κυνηγοῦμε σάν πρόβατα. Σε μιά έβδομάδα θά τους περικυκλώσουμε καί τότε Θεέ μου! θέλω νά μὴν υπάρχω. Σὺ τὸ πέρνεις άψήφιστα» έξηκολούθησε καθως αὐτὴ ήσυχα επανέλαβε τὸ έργον της. «Άπόψε θά σε ξεκουράσω στας δέκα» «Όχι άπόψε» τοῦ εἶπε σιγά «δέν μπορῶ νά τὸν άφίσω άπόψε».

Η ΕΠΙ ΤΟΥ ΦΙΡΚΑ ΥΨΩΘΕΙΣΑ ΣΗΜΑΙΑ

Ο γέρον στρατιώτης σήκωσε τὸ φανάρι καί τὸ έκράτησε ψηλά για νά κυτάξῃ τὸν άρρωστον, έπειτα ξεκούμπωσε τήν ζώνη του έβγαλε τὸ ρεβόλβερ καί τὸ έβαλε έπάνω σε μιά κάρεκλα.

«Νά κάτι για νά σοῦ κρατήσῃ συντροφιά εν άνάγκη» εἶπε δείχνων τὸ ὄπλον ένῶ έφευγε.

Άπό τ' Αγγλικόν τοῦ Frederick Trevor Hell.

ΝΟΣΟΚΟΜΟΙ

(Εἰς άπάντησιν)

Δεσποινίς,

Εἰς τήν έρώτησίν σου απῶς ήμπορεῖς νά υπηρεστήσης τήν πατρίδα σου» δέν θ' άπαντήσω, ὡς φοβεῖσαι, μέ τὸ ληστικόν παράγγελμα, τὸ ὅποιον περιορίζει τήν δράσιν τής γυναικός εἰς τὸν οἶκον. Η εξέλιξις τοῦ βίου έγέννησε διά τὰς γυναίκας δημόσια καθήκοντα.

Οἱ δύο τελευταῖοι πόλεμοι ἀπότησαν ὅλον τὸν ἀρσενικὸν πληθυσμὸν τῆς χώρας. Καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι προσεχῆς πόλεμος δὲν θ' ἀφίνει θέσιν διὰ κουραμπιέδες. Ἀπὸ τὴν πεποίθησιν αὐτὴν ἐπτακόσια νεάνιδες παρῖσιναι ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν ὑπουργὸν τοῦ πολέμου νὰ τοὺς κατατάξῃ εἰς τὰ γραφεῖα, διὰ νὰ μὴ ἀπασχολοῦνται εἰς αὐτὰ ἄλκιμοι στρατιῶται. Εἰς τὴν Γερμανίαν γίνεται λόγος περὶ θητείαις τῶν νεανίδων. Διὰ τὴν ὥραν, τὰ πράγματα ἀπαιτοῦν ἀπὸ τὰς γυναῖκας νὰ προετοιμασθῆτε διὰ νὰ περιποιηθῆτε τοὺς τραυματίας καὶ ἀσθενεῖς τοῦ πολέμου.

Δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ἡ ἀπάντησίς μου αὐτῇ σὲ ἱκανοποιεῖ τελείως. Ἀλήθεια, τί ἀρμοδιώτερον εἰς γυναῖκα παρὰ νὰ περιποιηθῆ πάσχοντα. Γεννάσθε μὲ αὐτὴν τὴν τάσιν, μὲ αὐτὸ τὸ τάλαντον. Ἐνθυμεῖσαι πῶς ἐνοσήλευες τὴν κούκλαν σου, μὲ τί προσοχὴν, πιθηκίζουσα τὴν μητέρα, τὴν ἐπότιζες φάρμακον, ἐπέδενες φανταστικὸν τραῦμα της; Φαντάσου νὰ ἔχῃς νὰ περιποιηθῆς τὸν πολεμιστὴν-ἀδελφόν, ἴσως μνηστῆρα, σύζυγον, τὸν ἰππότην σου πάντοτε, ὁ ὅποιος ἔπαθεν εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν ὑπὲρ σοῦ καὶ τῶν ἱερῶν σου!

Αὐτὸ τὸ χρέος: νὰ προετοιμασθῆς διὰ τὴν μεγάλην ἐκείνην ὥραν, ἐπιβάλλεται εἰς σὲ καὶ πάλαι ἀμέσως. Ἀπὸ τὴν πείραν τῶν δύο τελευταίων πολέμων καὶ μὲ τὴν ὑπόθεσιν ἀκόμη, ὅτι ἡ μέλλουσα πάλῃ θὰ διεξαχθῆ ὑπὸ καλλιτέρας συνθήκας, πρέπει νὰ περιμένωμεν ἀπὸ τὰς 500.000 τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ περὶ τὰς 40.000 τραυματίας καὶ 100.000 ἀσθενεῖς: εἰς τούτους πρέπει νὰ προστεθῶν ἡ δεχόμενα 60.000 ἀσθεῖς εἰς καὶ τραυματία κίχμαλωτοι. Ἡ διοίκησις τοῦ στρατοῦ προσρίζει διὰ κάθε 100 ἀσθενεῖς 15 περίπου στρατιώτας ὡς νοσοκόμους. Ἀλλὰ οἱ στρατιῶται νοσοκομοὶ εἶναι καλοὶ καὶ ἀναγκαῖοι διὰ νὰ βοηθήσουν, σηκώσουν καὶ μεταφέρουν τοὺς τραυματίας καὶ ἀσθενεῖς ἀπὸ τὸ πεδῖον τῆς μάχης κατὰ τὰς πορείας καὶ τὰς στρατοπεδεύσεις. Εἶναι ἀνεπιτήδευτοι διὰ τὴν νοσηλείαν. Ἡ περιποίησις τῶν τραυματιῶν καὶ ἀσθενῶν εἰς τοὺς διαμέσους σταθμοὺς καὶ τὰ κεντρικὰ νοσοκομεῖα ἀνήκει ἐξολοκλήρου εἰς τὰς γυναῖκας. Ἐὰν λοιπὸν ὑπολογίσωμεν ὅτι εἰς κάθε 100 ἀσθενεῖς καὶ τραυματίας ἀναλογοῦν 10 νοσοκομοὶ, ἔχομεν ἀνάγκη διὰ τὸν προσεχῆ πόλεμον 20.000 γυναικῶν ἱκανῶν νὰ νοσηλεύσων τὸ πλῆθος ἐκεῖνο. Καὶ διὰ νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ ἐκλέξωμεν τὰς 20.000 αὐτὰς ἀμέσως, καὶ νὰ συμπληρώσωμεν τὰ κενὰ, τὰ ὅποια νόσος, κούρασις, λιποψυχία δὲν θὰ λείψουν νὰ σχηματί-

ζουν, πρέπει νὰ ἔχωμεν διαθέσιμον ἀριθμὸν κυριῶν καὶ δεσποινίδων γυμνασμένων τετραπλοῦν, ἧτοι περίπου 80.000.

Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι δὲν ἔχουν τίποτε τὸ φανταστικόν: προκύπτουν, ὡς εἶδες, ἀπὸ τὰ πράγματα καὶ εἶναι οἱ ἀριθμοὶ, τοὺς ὁποίους ὠρισαν ἔμπειροὶ ἰατροὶ τῶν μεγάλων στρατιωτικῶν κρατῶν, κατ' ἀναλογίαν τῶν πολυπληθεστέρων στρατῶν τῶν κρατῶν ἐκείνων, πολυπληθεστέρους, διὰ τὰ ἑκατομμύρια τῶν στρατιωτῶν ἐκείνων ἑκατομμύριον γυναικῶν νοσοκόμων. Καὶ ἔχουν ἤδη αἱ μεγάλα στρατιωτικὰ χῶρα ἀπὸ πέρυσιν εἰς παρασκευὴν τὸ ἑκατομμύριον τοῦτο: εἰς τὴν Γερμανίαν μάλιστα εἶναι αὐτὸ πρὸ πολλοῦ ἔτοιμον. Μάλιστα ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς πρέπει νὰ ὑπολογίζῃ ἐπὶ 80.000 γυναικῶν ἐτοιμῶν νὰ περιποιηθῶν τοὺς μέλλοντας νὰ πάθουν εἰς τὸν πόλεμον. Τὸν ἀριθμὸν τοῦτον καλεῖσθε νὰ παρουσιάσῃτε αἱ Ἑλληνίδες. Τοῦτο δὲν εἶναι δύσκολον. Εἰς τὸν πληθυσμὸν τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος εὐρίσκονται γυναῖκες ἀρκετὰ ἐλεύθεραι καὶ ἱκαναὶ διὰ νοσηλευτικὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὸ δεκαπλάσιον. Ἀλλὰ διὰ τὴν νοσηλείαν ἀπαιτοῦνται προσόντα νοσησοφίας καὶ ἀναπτύξεως καὶ ἰδίως γυναικῶν ἀντικειμένων τῆς νοσηλείας καὶ ἐγγύμασις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς. Ἀπόκειται λοιπὸν εἰς σὲ καὶ τὰς φίλους καὶ γνωρίμους σου εἰς τὴν ἐπαρχικὴν πόλιν σας καὶ εἰς τοὺς ἰσοτίμους σου εἰς τὰς ἄλλας πόλεις καὶ εἰς τὴν πρωτεύουσάν νὰ συναθροισθῆτε ἐν σπουδῇ καὶ νὰ καλέσῃτε τὰς κόρας καὶ γυναῖκας τοῦ λαοῦ, εἰς τὰς ὁποίας νὰ ἐξηγήσῃτε τὸν μέγαν σκοπὸν ὅπου πρόκειται νὰ ἐκπληρώσουν, νὰ ἐξάρητε τὴν προνομιούχον ταύτην θέσιν των, νὰ ἐξάψῃτε τὸν πατριωτισμὸν των: ἀπὸ τὴν καλὴν θέλησίν των ἐξαρτᾶται νὰ σωθῶν χιλιάδες, μυριάδες πολῦτιμοι ζωαὶ ἀδελφῶν, μνηστῆρων, συζύγων: νὰ σχηματίσῃτε μαζὺ μὲ αὐτὰς κλάσεις σχολικὰς, πρωτόσχολοὶ σεῖς, καὶ προγυμνασταί: νὰ καλέσῃτε καθηγητὰς σας τοὺς ἰατροὺς τοῦ τόπου.

Φυσικὰ ἡ ἐκπαίδεσις θὰ γείνη κατὰ ἓνα πρόγραμμα: μόνον μὲ μέθοδον μαθητικὴν πλῆρως καὶ σταθερά, καὶ διότι πρέπει νὰ εἶναι ὁμοιόμορφον τὸ σῶμα τῶν ἐθνικῶν νοσοκόμων.

Ἡ ἐκπαίδεσις θὰ διαρκῆ ἓνα ἔτος. Αὐτὴ θὰ εἶναι θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ.

Ἡ θεωρητικὴ θὰ γίνεταί εἰς μίαν αἰθούσαν σχολείου ἢ ἄλλην.

1) Τὸ πρῶτον τρίμηνον, 2) δύο φορές τὴν ἑβδομάδα, μίαν ὥραν κάθε βράδυ κυρίαι ἀνεπτυγμέναι καὶ ἔμπειροὶ θὰ ὁμιλοῦν ἐπὶ τῆς οἰκικῆς οἰκονομίας, ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὴν καθ-

ριότητα τῶν δωματίων, ἐπίπλων, σκευῶν, ἐνδυμάτων, δοχείων καὶ σωλῶν ποσίμου νεροῦ τῶν ὀχετῶν τῆς ἐκροῆς—εἰς τὸν ἀερισμὸν—τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν θέρμανσιν—εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ τὴν παρασκευὴν ἀπλῶν τροφῶν—τοὺς προσωπικοὺς καθαρισμοὺς καὶ τὴν πλύσιν, καὶ περὶ καλῆς συμπεριφορᾶς. β) Δύο φορές τὴν ἑβδομάδα μίαν ὥραν κάθε βράδυ, ἐπὶ δέκα ἑβδομάδας ἰατρός θὰ διδάσκει στοιχεῖα ἀνατομίας καὶ Φυσιολογίας. γ) Δις τῆς ἑβδομάδος, μίαν ὥραν κάθε βράδυ ἰατρός θὰ διδάσκει στοιχεῖα Ὑγιεινῆς.

2) Τὸ δεύτερον τρίμηνον δις καθ' ἑβδομάδα ἀνὰ μίαν ὥραν κάθε βράδυ. α) Στοιχεῖα Παθολογίας ἐσωτερικῆς. β) Στοιχεῖα Παθολογίας Χειρουργικῆς. γ) Στοιχεῖα Προληπτικῆς Ἰατρικῆς: περὶ γενικῆς καθαριότητος, ἀπομονώσεως, ἀπολυμάνσεως, προετοιμασίας τῆς αἰθούσας τῶν ἐγχειρήσεων, τῶν ἐργαλείων, τοῦ κοιτῶνος καὶ τῆς κλίνης.

3) Τὸ τρίτον τρίμηνον δις τῆς ἑβδομάδος ἀνὰ μίαν ὥραν κάθε βράδυ. α) Περὶ παρατηρήσεως τῶν ἀσθενῶν: ἐξέτασις τοῦ σφυγμοῦ, χρήσις τοῦ θερμομέτρου, ἀναγραφή τῆς ἱστορίας καὶ τῆς πορείας τῆς νόσου. β) Στοιχεῖα προφυλαγίας, φαρμακολογίας, θεραπευτικῆς αἰ πρώται ἀρωγαί: ἐπιθέματα, ἐνέσεις κτλ. γ) Στοιχειώδης Ἐπιδημιολογία, θεραπευτικὴ τραυματιῶν.

4) Τὸ τέταρτον τρίμηνον περὶ οἰκονομίας Νοσοκομείων, Ἐκθέσεις, Ἀποστολισμοὶ—ὑπὸ ἰατροῦ ἐντροβούς ἢ ἀνωτέρας νοσοκόμου.

Καθὼς προκύπτει, ἡ θεωρητικὴ αὕτη μορφωσις θὰ ἀπαιτήσῃ μίαν μόνην ἑσπερινὴν ὥραν, τὴν ὁποίαν κάθε κόρη καὶ δεσποινὶς καὶ κυρία, ὅποιαὶδήποτε καὶ ἂν εἶναι αἱ ἀσχολίαι των, ἢμποροῦν νὰ διαθέσουν. Τὰ τρίμηνα θὰ περιορίζονται εἰς δέκα ἑβδομάδας καθένα: καὶ θὰ ἐκλεγῶν αἱ ἡμέραι ὥστε νὰ ἐξαιροῦνται αἱ ἑορταὶ καὶ ἔσαι ἄλλαι ἀπαιτοῦν τὴν παρουσίαν τῶν γυναικῶν τὰς βραδυνὰς ὥρας εἰς τὸ σπίτι.

Τὸ 3ον καὶ 4ον τρίμηνον θὰ ἀφιερωθῶν προσέτι εἰς τὴν πρακτικὴν ἐξάσκησιν, ἢ ὁποία θὰ γίνεταί ἐπὶ 1—2 ὥρας τὸ πρῶτ' εἰς Νοσοκομεῖον. Νοσοκομεῖα διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπαρκῆ εὐρίσκονται εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχικὰς πόλεις. Ὅπου λείπουν, εὐκολὰ καταρτίζονται μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Δήμου σταθμοὶ 3—4 κλινῶν.

Ἀπὸ τὸ τρίτον τρίμηνον θὰ γίνωνται ἐκδρομαὶ ὡς εἰς ἀποστολὴν καὶ ἐκστρατεῖαν, μὲ ἐξόπλισιν καὶ ἐφοδιασμὸν, ὅπως ἀνήκει.

Αἱ νοσοκομοὶ θὰ εἶναι ὅμοιοι ἐνδεδυμένοι μὲ ὀλίγα κομμάτια φορέματα, ἀπλὰ, μονοκόμ-

ματὰ στερεά. Θὰ φέρουν εἰς τὴν δεξιάν μακρὰν ράβδον. Εἰς τὴν ἀριστερὰν μικρὸν μπουζύδι: εἰς αὐτὸ μίαν ἀλλαξιὰν ἐσώρουχα, δύο μανδύας, δύο ποδιαῖς ἀπὸ ἀδιάβροχον λευκόν, μανικέτια ἐπίσης, αὐτόματον ἀναπτῆρα, κηρί, καμινέτο γεμάτο, μπρίκι (ἀπὸ ἀλουμίνιον) δύο γαλέταις κουτὶ γάλα συμπυκνωμένον: τσάι συμπιεσμένον: ζάχαρι: μαχαιράκι: περονάκι: χουλιαράκι: ἓνα ζευγάρι παντόφλες: ἓνα προσκέφαλο ἀπὸ καουτσούκ, φουσκωτό. Ἐπάνω εἰς τὸ μπουζύδι δέονται δύο κουβέρταις μάλλιναις καὶ ἓνα ἀντίσκηνον.—Ἀπὸ τὴν ζώνην κρεμάται μικρὸς σάκκος μὲ: κτένι, βούρτσκα, βούρτσκα δοντιῶν, σκποῦνι, καθρεπτάκι, ψαλλιδάκι, δυνύων ψαλλίδι, βελόνια καὶ ράμματα, λάμπα αὐτόματη, ἠλεκτρικὴ: δύο μαντίλια.—Ἀπὸ τὸν λαιμὸν κρεμάται σακκουλάκι μὲ σοκολάτα, κουτάκι βούτυρο φρέσκο, παξιμαδάκια, φιαλίδιον κοινάκ. Τὴν στολὴν καὶ λοιπὰ ἐκλέγετε κατὰ τὰ πρότυπα τῶν εὐρωπαϊκῶν νοσοκόμων.

Συγκροτεῖτε λόχος καὶ μὲ πρώτην γραμμὴν καὶ ἐφεδρείαν, ἔχων ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς ἰατροὺς, ἔτοιμοι ἐντὸς ὀλίγων ὥρων νὰ βαδίσουν αἱ τῆς πρώτης γραμμῆς, πλέον ἐλεύθεροι ἀπὸ ἄλλα καθήκονα ὅπου διαταχθῶν αἱ ἄλλαι νὰ καταρτίσων τὸ τοπικὸν νοσοκομεῖον.

Ἴδου πῶς θὰ ὑπηρετήσῃτε τὴν πατρίδα σας αἱ γυναῖκες καταλληλότατα καὶ σημαντικώτατα.

I. ΤΣΕΤΣΙΚΑΣ

Η ΧΘΕΣΙΝΗ ΤΗΣ κ. ΦΩΚΑ

Ἡ λύρα τοῦ Ὁρφέως ἐξημέρωνε τὰ θηρία μᾶς, λέγει ἓνας ἀπὸ τοὺς ὠραίους παλῆους μύθους μὲ τὸν ὅποιον οἱ ἀρχαῖοι ἔδωκαν τὸν τελειότερον ὄρισμὸν τῆς μουσικῆς.

Ὅσοι εἶχαν τὴν τύχην ν' ἀκούσουν χθὲς τὸ τραγοῦδι τῆς κ. Φωκῆ εἰς τὸν «Παρνασσόν» ἀπὸ τὴν πρώτην νότα τῶν Ἑνετικῶν ἑορτῶν τοῦ Cambra, ἕως τὴν τελευταίαν τῆς Louise τοῦ Charpentier, θὰ ὁμολογήσουν ὅτι καὶ Βούλγαροι ἂν τὴν ἤκουαν θὰ μετεβάλλοντο εἰς ἀγγέλους.

Ἀπλῆ εἰς τὴν στάσιν της, φυσικωτάτη εἰς τὴν ἔκφρασιν τῆς χαρᾶς ἢ τοῦ πόνου ποῦ διηρμήνευε τὸ τραγοῦδι της, ἄφινε νὰ κηλοῦν ἀπὸ τὸν κρυσταλλένιο λάρυγγά της τόνου ποῦ ἔδονούσαν βαθύτατα τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν.

Κατὰ σειράν ἐπῆρε παλαιούς καὶ νέους συνθέτας ἀπὸ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα ἕως σήμερον. Ἰταλοὺς Γερμανοὺς καὶ Γάλλους, ἀληθινὴν μυσταγωγίαν τέχνης αἰσθήματος, πόνου καὶ πάθους. Καὶ ἐτελείωσεν ἔπειτα μὲ τοὺς Ἑλληνας, τοὺς ὁποίους ὕψωσεν εἰς ἓνα στυλοβάτην ἀθανασίας.

Καὶ καθὼς ἤρχισεν ἀπὸ τοὺς παλῆους καὶ ἔδωκεν εἰς τοὺς ἰδικούς μας τὴν τιμητικὴν θέσιν, μᾶς ἀφῆκε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ὁ Σαμάρας καὶ ὁ Σακελλαρίδης καὶ ὁ Λαμπελέτ καὶ ὁ Λαυράγγας θὰ εἶνε μετὰ δύο τρεῖς αἰῶνας δι' ἐκείνους ποῦ θὰ ἀκούουν τότε τὰ σημερινὰ τρα-

γούδια των, μεγαλύτεροι ἀπ' ὅλους διότι ὁμιλοῦν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν περὶ βαθειά, περὶ γλυκὰ, περὶ ἀνθρώπινα καὶ συγκινητικὰ ἀπὸ τούτων ἄλλους.

Δὲν εἰξεύρω ἂν οἱ Ἕλληνες συνθέται θὰ ἐκφράσουν μὲ γράμματα ἐνθουσιώδη τὴν εὐγνωμοσύνην των πρὸς τὴν κ. Φωκᾶ, διότι ἐμοίρασε μαζῆ των τὸν προχθεσινόν της θρίαμβον. Δὲν εἰξεύρω ἂν τῆς ἐφίλησαν γῆρας τὸ μάγον στόμα, ὅπως εἶχε κάμει εἰς τὸ ἄλλο της κοντσέρτο ὁ κ. Καλομοίρης, γιατί ἔτσι ἀθάνατα εἶχεν ἀποδώσει τοὺς στοχασμούς του. Ἡξεύρω μόνον ὅτι ὅλοι ὅσοι τὴν ἤκουσαν—καὶ ὁ Παρνασσός ἦτο ὅλος γῆρας πλημμυρισμένος ἀπὸ κόσμον ἐκλεκτότατον— θὰ τὴν εὐγνωμοῦν γιατί ὕψωσε τὸ Ἑλληνικὸ τραγοῦδι καὶ τὴν σημερινὴν Ἑλληνικὴν Τέχνην εἰς ἓνα θαυμασίον στολοβάτην. Γιατί τοὺς ἔκαμε νὰ εἶνε ὑπερήφανοι καὶ τοὺς ἀπεκάλυψεν ὅτι ἔξω ἀπὸ τὸ «Δάγιο ἀρνί» καὶ τὰ ἄλλα κλέφτικα ὑπάρχει καὶ πλουσιότερος ὀλόκληρος σημερινῆς ἐμπνεύσεως, ποῦ ὅταν ἐρμηνεύεται ὅπως ἐρμηνεύθη γῆρας, πέρνει τίτλους διὰ τὴν ἀθανασίαν.

Κ. Π.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΕΛΙΣ

Ἡ Βουλὴ ἐξακολουθεῖ τὸ νομοθετικὸν ἔργον της. Ὑπεβλήθη δὲ τὸ μᾶλλον ἐπιείγον ἐξ ὅλων τῶν νομοσχεδίων τὸ περὶ συντάξεως τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τῶν πεσόντων εἰς τὸν πόλεμον, κατὰ τὸ ὅποιον δικαιούνται εἰς σύνταξιν :

1ον). Αἱ χῆραι α'.) τῶν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης φονευθέντων στρατιωτικῶν, β'.) τῶν ἀποθανόντων ἕνεκα τραυμάτων ἐπενεχθέντων ἐν τοῖς πεδίοις τῶν μαχῶν (ἐὰν ὁ γάμος αὐτῶν ἐτελέσθη πρὸ τῶν τραυμάτων), γ'.) τῶν ἀποθανόντων ἐκ συμβάντων τοῦ πολέμου ἢ ἐκ κακουχιῶν, ταλαιπωριῶν καὶ λοιπῶν παρομαρτούντων τῇ ἐκστρατεῖᾳ δεινῶν ἢ ἐκ λοιμοδῶν ἐπιδημιῶν ἢ ἐνδημιῶν νόσον εἰς ἃς ὡς ἐκ τοῦ πολέμου ἐξετέθησαν (ἐὰν ὁ θάνατος ἐπῆλθε διαρκούντος τοῦ πολέμου ἢ ἐντὸς δύο ἐτῶν ἀπὸ τῆς λήξεως αὐτοῦ), ἐὰν ἡ νόσος, ἐξ ἧς ἐπῆλθεν ὁ θάνατος, προῆλθεν ἀποδεδειγμένως ἐκ τῶν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὀριζομένων αἰτιῶν, ἐκδηλωθεῖσα εἴτε πρὸ τῆς λήξεως τοῦ πολέμου, προκειμένου περὶ λοιμώδους ἐπιδημικῆς ἢ ἐνδημικῆς τοιαύτης, εἴτε τῆσάρης τὸ πολὺ μῆνας μετὰ τὴν λήξιν αὐτοῦ, προκειμένου περὶ νόσου ἄλλης φύσεως, καὶ ἐὰν ἡ πάθησις καὶ τὰ αἴτια αὐτῆς ἐπιστοποιήθησαν δεόντως ἐντὸς ἓξ μηνῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ πολέμου κατὰ τὰ διὰ σχετικῶν Β. Διατάγματος κανονισθησόμενα.

Ἐὰν αἱ ἐν λόγῳ χῆραι ἔχουν ἐν ἡ πλείονα ἀνήλικα ἢ ἀνίκανα πρὸς πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν (ἕνεκεν ἀνάτου τινὲς σωματικῆς βλάβης ἢ νόσου) ἄρρενα τέκνα ἢ μίαν ἢ πλείονα ἀγάμους θυγατέρας, δικαιούνται εἰς σύνταξιν ἴσην πρὸς τὸν μέγιστον ὅρον τῆς συντάξεως τῆς ἀνηκουσῆς εἰς τὸν βαθμὸν τῶν συζύγων των, ἂν δὲ μὴ ἔχουν τέκνα, εἰς σύνταξιν ἴσην πρὸς τὰ τρία τέταρτα τοῦ μεγίστου ὅρου.

2ον). Ἐὰν ὁ κατὰ τὰ ἀνωτέρω φονευθεὶς ἢ ἀποθα-

νὼν στρατιωτικὸς ἦτο ἄγαμος ἢ ἐν χηρείᾳ ἄνευ τέκνων, δικαιούται εἰς σύνταξιν ἢ χῆρα μήτηρ (ἂν εἶνε ἄπορος) μετὰ ἢ ἄνευ ἀνηλικῶν, ἀμφιθαλῶν ἢ ἀνικάνων πρὸς ἐργασίαν ἄρρένων ἢ ἀγάμων ἀμφιθαλῶν θυγατέρων. Ὅρίζεται δὲ σύνταξις τῆς μὲν μετὰ τέκνων χῆρας μητρὸς εἰς τὸ διπλάσιον ἐκείνης, ἧτις κατὰ νόμον ἀνήκει εἰς τὰς μετὰ τέκνων ἀνηλικῶν ἢ ἀναποκαταστάτων χῆρας συζύγους τῶν ἀποστράτων καὶ ἀποστρατευσίμων τῆς δὲ ἄνευ τέκνων εἰς τὸ διπλάσιον τῆς συντάξεως, ἧτις ἀνήκει εἰς τὰς ἄνευ τέκνων χῆρας τῆς αὐτῆς κατηγορίας.

Μὴ ὑπαρχούσης ἢ ἐκλιπούσης τῆς χῆρας μητρὸς, εἰς τὴν σύνταξιν ταύτην δικαιούνται, ἐὰν εἶνε ἄποροι, αἱ ἄνευ πατρὸς ἀνήλικαι καὶ ἀμφιθαλεῖς ἢ ἄγαμοι ἀδελφαί. Αἱ χῆραι τῶν στρατιωτικῶν δικαιούνται εἰς τὰς ὡς ἄνω καθοριζομένας συντάξεις καὶ ἀνὸ γάμος αὐτῶν, τελεσθεὶς πρὸ τῆς 5 8)βρίου 1912, δὲν ἔτυχε προτέρας ἐγκρίσεως ὑπὸ τῆς προϊσταμένης στρατιωτ. ἀρχῆς (δηλαδὴ ἔγινε μόνον θρησκευτικὸς γάμος).

Αἱ αὐταὶ διατάξεις ἰσχύουν καὶ διὰ τὰς χῆρας καὶ μητέρας τῶν φονευθέντων, ἀπολεσθέντων ἢ ἀποθανόντων ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας ναυτικῶν.

Τὰ κατὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων των ἀνίκανα ἕνεκα σωματικῆς βλάβης πρὸς πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν τέκνα θεωροῦνται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ὡς ἀνήλικαι καὶ δικαιούνται καὶ ταῦτα εἰς σύνταξιν.

Ἄπασαι αἱ κατὰ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις συντάξεις ἄρχονται πληρωόμεναι ἀπὸ τῆς ἐπιούσης τοῦ θανάτου τῶν στρατιωτικῶν ἢ ναυτικῶν.

Ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ χρόνου τοῦ πολέμου διπλασιάζεται δι' ἅπαντας τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικούς καὶ ναυτικούς τοῦ διπλασιασμοῦ χωροῦντος ἀναλόγως καὶ ὑπὲρ τῶν χειρουσῶν οἰκογενειῶν των διὰ τὰ ἐκ τοῦ δημοσίου καὶ μετοχικοῦ ταμείου τοῦ κατὰ γῆν Στρατοῦ δικαιώματα αὐτῶν.

Ἀξιοματικοί, ὑπαξιωματικοί καὶ στρατιῶται τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ, οἵτινες ἀπεδύθησαν κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν οἰκιοθελῶς εἰς ἔνοπλον ἀγῶνα προστασίας δεινοπαθόντων ἀδελφῶν καὶ ὑπέστησαν ἀποδεδειγμένως βίαιον θάνατον κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος τούτου, ἐξομοιοῦνται δι' ὅτι ἀφορᾷ τὴν εἰς τὰς χῆρας, τὰ ὀρφανά, τὰς μητέρας, τὰς ἀδελφὰς ἢ ἀδελφούς αὐτῶν σύνταξιν πρὸς τοὺς ὑπὸ τῆς προνοίας ταῦ παρόντος νόμου περιβαλλομένους.

ΣΥΝΤΑΓΗ

Τσουρέκια. Πιάσετε τὸ προζύμι ἀπὸ τὸ βράδυ. Βάλετε εἰς λεκάνην μὲ ὀκτὰ ἀλεύρι, μὲ τρύπαν εἰς τὸ μέσον εἰς τὴν ὅποιαν βάζετε 300 δρ. φρέσκο βούτυρο, 10 αὐγά, 100 δρ. ζάχαρι. Ζυμώνετε καλὰ ἕως ὅτου νὰ πλάθετε, προσθέτετε τὸ προζύμι, ζυμώνετε πάλιν πολὺ, πλάθετε καὶ στέλλετε εἰς τὸν φούρνον.